

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta
Ústav románských studií

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Dana Pérezová

Právní španělština

Legal Spanish

Praha 2009

PhDr. Petr Čermák, Ph. D.

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Petru Čermákovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a za cenné připomínky. Můj dík patří také PhDr. Alexandře Berendové, Ph.D. za zprostředkování řady informací týkajících se tématu této práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat svým blízkým za trpělivost a podporu při celém studiu.

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a odborných zdrojů.“

V Praze dne 30. 4. 2009

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Jazyk a jeho strukturní rozvrstvení	8
2.1 Spisovný jazyk a jeho funkční rozlišení	10
2.2 Styl a stylová diferenciacie jazyka.....	12
2.3 Funkční styl odborný a jeho charakteristika	16
2.4 Právní jazyk a jeho obecná charakteristika.....	20
3. Právní španělština	22
4. Lexikální specifika právní španělštiny	24
4.1 Latinismy	24
4.2 Helénismy	28
4.3 Arabismy.....	28
4.4 Anglicismy.....	29
4.5 Galicismy.....	30
5. Lexikálně-stylistické tendence právní španělštiny	32
5.1 Archaické prvky a rétoričnosť projevu.....	32
5.2 Formule, ustálená spojení	34
5.3 Tvoření neologismů	35
5.4 Lexikální redundance.....	39
5.5 Nominální vyjadřování	39
6. Morfosyntaktické zvláštnosti právní španělštiny.....	42
6.1 Slovesné konstrukce	42
6.1.1 Výskyt tvarů subjunktivu budoucího času – prostého a složeného (futuro de subjuntivo – simple y perfecto) – fuere, hubiere sido.....	42
6.1.2 Nefinitní (neurčité/ jmenné) slovesné tvary.....	45
6.1.3 Pasivní konstrukce	49
6.1.4 Formy rozkazu	50
6.2 Jmenné konstrukce.....	52
6.2.1 Nominalizace (nahrazování slovesných konstrukcí konstrukcemi jmennými)	52
6.2.2 Slovesně-jmenné vazby	53
6.2.3 Kumulace jmenných tvarů ve větě.....	54
6.2.4 Postavení adjektiv	54
6.3 Dvojice slov	55
6.4 Předložkové výrazy.....	57

6.5 Přísluvce typu – <i>mente</i>	60
6.6 Poznámky k syntaxi	61
7. Právní řád Španělského království.....	63
7.1 Typy právních textů.....	63
8. Závěr	65
Résumé.....	67
Bibliografie	68
Slovník vybrané terminologie španělského Código Civil	72

Seznam zkratek

<i>BOE</i>	<i>Boletín Oficial del Estado</i> (Úřední věstník státu, tj. sbírka zákonů)
<i>CC</i>	<i>Código Civil</i> (Občanský zákoník)
<i>CE</i>	<i>Constitución Española</i> (Ústava Španělského království)
<i>DOUE</i>	<i>Diario Oficial de la Unión Europea</i> (Úřední deník EU)
<i>DRAE</i>	<i>Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española</i> (Slovník španělského jazyka Španělské královské akademie)
<i>EPA</i>	<i>español profesional y académico</i> (profesní a akademická španělština)
<i>f</i>	<i>femenino</i> (ženský rod)
<i>m</i>	<i>masculino</i> (mužský rod)
<i>pl</i>	<i>plural</i> (množné číslo)
<i>sg</i>	<i>singular</i> (jednotné číslo)
<i>u. c.</i>	<i>una cosa, algo</i> (něco)
<i>u. p.</i>	<i>una persona, alguien</i> (někdo)

1. Úvod

Právní, popř. právnícký jazyk je svébytnou, nepopíratelnou oblastí jazyka a slouží potřebám komunikace v rámci práva a činností s právem souvisejících. Tento rámec zahrnuje celou škálu úrovní. Počínaje rovinou normativní, kam spadají akty státní moci, které jsou výsledkem zákonodárského procesu, přes jazyk soudních rozhodnutí, jazyk právníků, advokátů a notářů, až po právníckou profesní mluvu („právníckou hantýrku“) či studentský slang.

Tato práce má za cíl nastínit základní aspekty právního jazyka coby jedné z významných oblastí odborného jazykového vyjadřování, a tak podat deskriptivní výklad o dané problematice.

Úvodní část představuje všeobecné vhlédnutí do oblasti spisovného jazyka, jednotlivých jeho funkcí, otázek stylu, konkrétních funkčních stylů a zejména stylu odborného. V kontextu těchto pojmů potom zařazují a klasifikují samotnou variantu právního jazyka. Teoretický výklad činím z perspektivy české, respektive středoevropské jazykovědy, vycházející z tradice strukturální lingvistiky. Tato perspektiva může být v jistých ohledech odlišná od jiných lingvistických přístupů, ale domnívám se, že její báze je v zásadě obecně přijatelná a platná. Výklad následně doplňuji o španělský jazykovědný úhel pohledu na dané pojmy.

Jádrem této práce je popis specifických rysů a vlastností španělského právního jazyka v různých jazykových plánech, doprovázený konkrétními příklady z existujících právních textů. Materiálem, na kterém stavím popis daných rysů právní španělštiny, je platný právní řád Španělského království a další relevantní právní texty. Zdrojem pro tento korpus mi byl španělský úřední věstník *Boletín Oficial del Estado (BOE)*, obdoba české Sbírkou zákonů, který zahrnuje veškeré normativní i individuální právní akty Španělského království a jehož úplný aktuální obsah je dostupný na internetových stránkách <http://www.boe.es>.

2. Jazyk a jeho strukturní rozvrstvení

Jazyk je základním prostředkem lidské komunikace. Jako nástroj sdělení zprostředkovává přenos informací mezi lidmi, a to v podobě určitého systému znaků společného, respektive známého všem účastníkům dané komunikace. Jazyk v procesu dorozumívání musí být pro skupinu lidí, která jej pro vzájemné dorozumění užívá, společný. Jazyk jako takový je tedy jevem společenským, neoddělitelným od člověka coby myslící a komunikující bytosti.

Jazyk má dvě základní funkce, jimiž jsou funkce *nominativní* (pojmenovací), kterou se pojmu přiřazuje jazykový znak, a funkce *komunikativní* (dorozumívací), ve které jazyková jednotka sehrává určitou roli ve struktuře celkového sdělení. Dále se v souvislosti s jazykem hovoří o funkci *mentální* či *kognitivní* (nástroj a prostředek organizace myšlení), funkci *sociální* (prostředek kontaktu a společenského chování), funkci *estetické* a *sdělné*.

V současné době je přijímáno Jakobsonovo rozlišení komunikativní funkce do šesti druhů: funkce *emotivní/ expresivní* (sebevyjádření mluvčího), funkce *referenční* (má vztah k obsahu promluvy), *poetická* (důraz na obsah i formu sdělení), *fatická/ kontaktní* (snaha o modifikaci kontaktu, udržení pozornosti či naladění druhého), *metajazyková* (přenesení pozornosti na vlastní formu jazyka jako prostředku), *konativní/ direktivní* (záměr ovlivnit recipienta sdělení, přimět ho k něčemu). Jakobson toto rozlišení zformuloval na základě starších tezí, zejména vyšel ze tří jazykových funkcí vymezených Karlem Bühlerem (funkce výrazová, funkce apelová, funkce znázornění/ referenční).

V souvislosti s vymezováním pojmu jazyka jako systému lze vycházet z dědictví strukturální lingvistiky, jejíž základy položil jeden z nejvýznamnějších jazykovědců vůbec, Ferdinand de Saussure. V kontextu jazyka jako systému se jedná o teorii dichotomie *langue* a *parole*. *Langue* (pokud překládáno do češtiny, pak zpravidla jako *jazyk*) je systém všech jazykových jednotek znakové povahy a pravidel jejich užívání (jimiž se řídí mluvčí daného jazykového společenství), včetně vzorců (modelů) tohoto užívání. Jinak řečeno, *langue* představuje „zdroj společných jednotek a jejich kombinací, norem a principů klasifikace světa skrze jazyk i kolektivní a sociální model pro tvorbu promluv a jejich částí.“¹ Tento abstraktní, de facto stabilní a obecný systém je základem pro dorozumění mezi lidmi, pro zkonkretizování a zrealizování některé z možností *langue* do jedinečného jazykového projevu, v saussurovské terminologii nazývaného *parole* (pokud překládáno do češtiny,

¹ Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004.

pak zpravidla jako *text, promluva, mluva* či *řeč*). *Parole* je autentickým sdělením, které má konkrétní a ryze individuální povahu, je to vyjádření určité myšlenky skrze obecné jazykové prostředky v konkrétní situaci.

Parole, tj. konkrétní promluvu (také mluvní akt), lze však zrealizovat jedině na základě znalosti a respektování pravidel systému *langue*. Z druhé strany nahlíženo, ani na *langue* nelze nahlížet jinak, než jako na abstrakci z potenciálně nekonečného množství jeho konkrétních realizací, tj. promluv. Tím docházíme k závěru, že *langue* a *parole* jsou navzájem propojené složky jazyka a nelze opomíjet ani jednu z nich, jelikož existence *parole* je podmíněna existencí *langue* a naopak.

Jsou různá kritéria, podle nichž lze dělit národní jazyk na jednotlivé vrstvy. Prvotní rozdělení, ve kterém uplatníme jako hraniční kritérium funkci, spatřujeme v rozvrstvení národního jazyka na jazyk *spisovný* a jazyk *lidový*. Lidový jazyk může dále obsahovat tzv. *nářečí* neboli *dialekty*, které fungují na základě odlišností daných geografickou polohou, etnografickými specifiky či jinými podmínkami vzniklými v průběhu vývoje daného jazyka. Určitou spojnicí mezi jazykem spisovným a lidovým může tvořit jazyk *hovorový*. Ten představuje zjednodušenou podobu spisovného jazyka, jeho konverzační variantu, do které se v různé míře zapojují prvky jazyka lidového.

Hausenblas vymezuje čtyři druhy diferenciací národních jazyků:²

- a) diferenciací teritoriální
- b) sociální
- c) podle věkových stupňů (generační)
- d) diferenciací stylová.

Čermák rozděluje jazyk v horizontálním pohledu na jednotlivé jazykové útvary neboli variety podle geografického a funkčního kritéria.³ Geograficky se jazyk člení na dialekty, kterých bývá více, a na jeden interdialekt. S ohledem na funkci potom rozděluje jazyk na spisovnou variantu, na jazyk mluvený, na jazyk profesní (slang) a žargon a závěrem na jazyk sociálně uzavřené skupiny, kam patří zejména argot či hantýrka.

² Hausenblas, Karel. *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: Univerzita Karlova, 1972, str. 25.

³ Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004, str. 16.

2.1 Spisovný jazyk a jeho funkční rozlišení

Spisovný jazyk se vyvinul z lidového jazyka. Jeho funkce spočívá v naplňování potřeb komunikace na vyšší společenské úrovni. Strukturně tvoří jediným celek, avšak každá jeho jednotlivá oblast (umění, věda, politika, právo aj.) je co do užívaného souboru jazykových prostředků různě propracována. Na otázku, co je vlastně spisovný jazyk, Hausenblas odpovídá: „Je to útvar národního jazyka, který slouží a je přizpůsoben, vypracován pro potřeby veřejného kulturního společenského styku příslušníků dané společnosti.“⁴ V protikladu s územně omezenými nářečnými je spisovný jazyk charakterizován svou celonárodní povahou a především svou funkcí sloužit potřebám projevů veřejné kulturní komunikace.

Norma spisovného jazyka, jako ustálená, jednotná a kodifikovaná podoba jazyka je závazná pro všechny mluvčí a je s ní spojen výrazný požadavek stability. Tento požadavek, spojený právě se závazností a uvědomělostí normy, je dán funkčně: „plyne z úkolu spisovného jazyka spojovati co největší celek a z potřeby úplných a určitých jazykových projevů (na př. zvláště písemností), poněvadž se jimi dosahuje co nejširší srozumitelnosti a určitosti projevu.“⁵

Ani lidový jazyk ovšem nepostrádá svou normu, norma lidového jazyka rovněž existuje, ačkoli není přímo vynuocována. K rozporu s jeho normou dochází v případech, kdy mluvčí pocítuje dané jazykové vyjádření jako „nenormální“, odchylovající se od běžného úzu.

Na rozdíl od normy lidového jazyka, o které rozhoduje zásadně úzus, norma jazyka spisovného vzniká i se vyvíjí vždy za teoretických zásahů, uměle. Tyto zásahy obvykle probíhají pod vedením jazykovědné obce, ale také státu, jak je tomu zvláště v nedemokratických režimech, ve kterých jazyk často slouží propagandistickým či jiným manipulativním účelům (viz jazyk nacistického Německa, jazyk komunistické totality)⁶. Jazykový úzus je nicméně také velmi podstatným faktorem i pro tvorbu a proměnu spisovné normy.

⁴ Hausenblas, Karel. *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: Univerzita Karlova, 1972, str. 27.

⁵ Havránek, Bohuslav. *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: Havránek, B. – Weingert, M. (uspoř.) *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich a.s., 1932, str. 40.

⁶ K otázce jazyka nacistického Německa viz např.: Victor Klemperer. *Jazyk Třetí říše - LTI. Poznámky filologovy*. Jinočany: H + H, 2003. Problematikou jazyka komunistického režimu se zabývají mj. následující práce: Fidelius, Petr. *Kritické eseje*. Praha: Torst, 2000. Macura, Vladimír. *Šťastný věk. Symboly, emblémy a mýty 1948-1989*. Praha: Pražská imaginace, 1992. Schmiedtová, Věra (2006). *What did the totalitarian language in the former socialistic Czechoslovakia look like?* Dostupné z: http://ucnk.ff.cuni.cz/ke_stazeni/vera_schmiedtova. Schmiedtová, Věra (2007). *Totalitní jazyk v bývalém Československu (1948-1989)*. Dostupné z: http://ucnk.ff.cuni.cz/ke_stazeni/vera_schmiedtova.

Podle Bohuslava Havránka se spisovný jazyk od jazyka lidového liší zejména funkčně. „Spisovný jazyk je jazykovým výrazem kulturního a civilizačního života, vyjadřuje postup a výsledky myšlení filosoficko-náboženského, vědeckého, politického a administrativně-právního, a to nejen s cílem praktického sdělování, nýbrž i odborného poučení a kodifikujícího formulování.“⁷ Spisovný jazyk má širší účel a hlubší intence a jsou na něj kladeny vyšší nároky – ať v souvislosti s obsahem, či formou sdělení. I proto má ve srovnání s lidovým jazykem podstatně bohatší funkční a stylistické rozvrstvení. Havránek konstatuje, že i v lidovém jazyce je výběr jazykových prostředků pro konkrétní jazykové situace determinován účelem, tedy funkcí projevu. „Rovněž u spisovného jazyka jsou prostředky jazykové určovány podle účelu, kterému konkrétní projev slouží, ale s tím rozdílem, že funkce spisovného jazyka jsou bohatěji rozvinuty a přesněji rozlišeny.“⁸ Je jisté, že obory vyjadřované spisovným jazykem jsou rozmanitější, než u jazyka lidového. Lidový jazyk zkrátka postrádá prostředky, jak tyto oblasti vyjádřit.

Funkční rozlišení spisovného jazyka tvoří jeho jednotlivé *funkce sdělovací* a *funkce estetická* (Havránek). U funkce estetické není projev zaměřen primárně na sdělení, je tomu právě naopak: sdělení a způsob tohoto sdělení je zaměřen na estetický účinek. Tuto funkci zastává *funkční jazyk básnický*.

Mezi funkce sdělovací spadají tři základní oblasti:

- 1) oblast běžné, každodenní komunikace, ze které vychází funkční jazyk hovorový
- 2) oblast odborného sdělování praktického (pracovního), ze které vychází *funkční jazyk odborný praktický (pracovní)*
- 3) oblast odborného sdělování teoretického (vědeckého), ze které vychází *funkční jazyk odborný vědecký (teoretický)*

Tyto jednotlivé funkční jazyky se liší nejen tematicky, ale i stavbou jazykového plánu a jeho poměrem k tématu, zejména v souvislosti s jasností a úplností projevu.

Projevy v lidovém jazyce spadají pod jazykovou funkci *komunikativní*, patřící do rámce každodenního sdělování. V této funkci ovšem může vystupovat i jazyk spisovný, zvláště ve své hovorové (konverzační) podobě. Na druhé straně, oblast odborného vyjadřování je vyhrazena jazyku spisovnému.

⁷ Havránek, Bohuslav. *Studie o spisovném jazyce*. Praha: Nakladatelství ČSAV, 1963, str. 13.

⁸ *Ibid.* Str. 37.

2.2 Styl a stylová diferenciacce jazyka

System jazyka (*langue*) poskytuje možnost utvořit takřka neomezené množství promluv (*parole*). Jazykové projevy však vznikají v různých podmínkách a situacích, liší se zaměřením či účelem. Tyto projevy tak vykazují odlišný charakter výstavby, odlišný *styl* (*sloh*).

„Styl je způsob využití (výběr) jazykových prostředků v daných jazykových projevech jak podle jejich konkrétního cíle, formy a situace, tak podle individualisačního zaměření mluvčího, resp. pisatele.“⁹ To byla Havránkova definice stylu, kterou ještě přeformuloval z hlediska strukturalismu: „Styl je individualisační (svébytnou) organizací jazykového strukturního celku (celistvosti), jakým je každý daný jazykový projev.“¹⁰ Skalička přijal tuto definici a vyzdvihl z ní tři nejdůležitější prvky. Za první, vlastnost stylu dodávat projevu individualitu, jedinečnost. Za druhé fakt, že stylem se může vyznačovat jediné určitý strukturní celek, nikdy jen samotné slovo či jednotlivá věta bez kontextu. A za třetí pojem „organizace“, tedy uspořádání složek vytvářejících styl do konkrétní promluvy. Skalička pomocí této syntézy zjednodušil Havránkovu definici: „Styl je individualisující organizace promluvy.“¹¹

Podle Hausenblase „stylem rozumíme charakteristický a jednotící princip výstavby projevu, uplatňující se ve výběru (ev. i přizpůsobení) a uspořádání složek.“¹²

Styl je tedy principem organizace textu, principem uspořádání alternativních jazykových jednotek, který je vždy opřen o volbu. Styl dodává textu jednotící ráz a určitou charakteristiku a současně ho individualizuje.

K otázce stylu patří opozice stylu objektivního (konvenčního) a subjektivního (osobitého/ individuálního). *Objektivní styl*, který je dán normou a obvyklým užíváním, obsahuje zobecněné typy prostředků předurčené jednak adresátem, situací či typem kontaktu a dále funkcí (funkční styly). *Styl subjektivní* není dán normou, záleží na individuální volbě autora, je dán průchod osobitosti a jedinečnosti v projevu.

Rozdíly ve funkčním a stylistickém rozlišování jazyka lze pozorovat ve všech stránkách jazykového plánu – zejména v lexikální a syntaktické oblasti, v menší míře ovšem i v oblasti morfologie a fonologie.

⁹ Havránek, Bohuslav. *Stylistika*. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Díl šestý, svazek první, Sm-Še. Praha: Novina, 1940, str. 472.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Skalička, Vladimír. *Problémy stylu*. Slovo a slovesnost, 1942, roč. VII, č. 4, str. 192.

¹² Hausenblas, Karel. *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: Univerzita Karlova, 1972, str. 27.

Jak bylo naznačeno, povaha stylu jazykového projevu je dána rozličnými faktory. Každý jazykový projev má v komunikačním procesu svou zvláštní funkci a určený cíl, kterému se přizpůsobují všechny úrovně textové výstavby od skladby až po slovní zásobu a determinují tak stylistická specifika. Jinak řečeno, na výstavbu a konečnou podobu jazykového projevu, včetně výběru jazykových prostředků, má největší vliv právě funkce a účel projevu. Podle nejdůležitějších funkcí spisovného jazyka se pojmenovaly jeho hlavní styly.

Pojetí stylové diferenciacie jazyka, potažmo teorie funkčních stylů, má svůj původ v jazykovědném strukturalismu Pražského lingvistického kroužku 20. a 30. let 20. století. Postupem času se sice změnila kritéria vymezení stylů a došlo k obměnám v jejich počtu a charakteristice, avšak základní přístup strukturální lingvistiky k otázkám stylu zůstal dosud zachován. Bohuslav Havránek (1893-1978) vymezil funkce soudobého spisovného jazyka na základě zkoumání stylově odlišných jazykových prostředků. Rozlišil tak *funkci komunikativní*, *funkci sdělovací (prakticky odbornou a teoreticky odbornou)* a *funkci estetickou*.

Popisem stylových vlastností jazyka a jeho funkčním rozvrstvením se dále zabývali mimo jiné František Trávníček (1888-1961), Bohumil Trnka (1895-1984), Josef Miloslav Kořínek (1899-1945), Vladimír Skalička (1909-1991), J. V. Bečka (1903-1992), Alois Jedlička (1912-2000), Karel Hausenblas (1923-2003), Jan Chloupek (1928-2003), František Daneš (1919), Marie Čechová (1937), Eva Minářová (1943).

J. V. Bečka rozlišil dva základní funkční styly: styl umělecký a styl odborný (diferenciacie na styl teoreticky odborný a prakticky odborný). Vedle nich vymezil tzv. pragmatické funkční styly: styl publicistický, normativní, jednací a hospodářský. Fr. Trávníček stylovou klasifikaci více diferencoval, pojmenoval styl odborný teoretický a odborný praktický, styl novinářský, řečnický, úřední, společenský a styl umělecký. A. Jedlička rozpracoval charakteristiku stylového rozlišení a vymezil styl hovorový neboli běžně dorozumivací, styl odborný, publicistický a umělecký, věnoval se částečně i stylu projevů esejistických. V díle *Kapitoly z praktické stylistiky* (1955)¹³ autoři vyjmenovávají následující funkční styly: hovorový styl, odborný styl (který dále rozčleňují na styl jednací, styl naukový/ vědecký a styl popularizační), publicistický styl a styly umělecké.

Jelikož se jazyk neustále vyvíjí a přizpůsobuje novým potřebám, také funkční styly podléhají neustálému vývoji. V současné době je obecně přijímána následující klasifikace

¹³ Daneš, Fr. – Doležel, L. – Hausenblas, K. - Váhala, Fr. *Kapitoly z praktické stylistiky*. Praha: Orbis, 1955, str. 20-22.

funkčních stylů (je ovšem pochopitelné, že existují různá třídění funkčních stylů, a proto jejich klasifikace není nikterak exaktní či nezměnitelná). Styly esteticky sdělné a styly sdělovací: styl hovorový, publicistický a odborný, administrativní. Styly publicistický, odborný a administrativní jsou považovány za styly věcné, protože v dané komunikaci je významná zejména věcná stránka sdělení. Kromě toho je přiznávána určitá svébytnost i dalším stylům, jakými jsou styl řečnický, esejistický, učební či epistolární (styl korespondence). Pro názornost následuje tabulka s přehledem funkcí jazyka a příslušných funkčních stylů, zpracovaná v práci Evy Minářové.¹⁴

	Funkce	Funkční styly	
		základní (primární)	odvozené a pomezí (sekundární)
styly sdělné (styly věcné)	prostě sdělná neboli komunikativní	1. styl hovorový	styl společenské konverzace, styl epistolární (s prvky stylu uměl. nebo odb.)
	odborně sdělná a vzdělávací	2. – styl odborný – styl vědecký – styl populárně odb. (– styl praktický, pracovní)	styl učební
	odborně sdělná a direktivní, zpravovací	3. – styl administrativní – styl obchodní korespondence – styl vyhlášek a nařízení	styl jednací
	sdělná a ovlivňovací, ziskávací	4. styl publicistický – styl žánrů zpravodajských – styl žánrů analytických – styl žánrů beletristických	styl reklamy
styly esteticky sdělné	sdělná, zpravovací nebo ovlivňovací (působící)	5. styl řečnický (s prvky stylu uměl., odb. nebo publicistického – na pomezí mezi styly sdělnými a esteticky sdělnými)	
	esteticky sdělná	6. styl umělecký – styl prózy – styl poezie – styl dramatu	styl esejistický (na pomezí mezi stylem uměl. a odborným)

Ve spisovném jazyce a v jeho rozličných funkcích existují zvláštní případy speciálního využití jazykových prostředků. Jsou jimi tzv. *intelektualizace (racionalizace)*, *automatizace* a *aktualizace* jazykových prostředků (Havránek).¹⁵

¹⁴ Minářová, Eva. *Základy stylistiky češtiny*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 1996, str. 46.

¹⁵ Havránek, Bohuslav. *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: Havránek, B. – Weingert, M. (uspoř.) *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich a.s., 1932.

Intelektualizací neboli *racionalizací* jazykových prostředků se míní přizpůsobování jazyka k tomu, aby jeho jazykové projevy byly určité a přesné, dostatečně abstraktní a způsobilé vyjádřit složité souvislosti myšlení. Jde tak o jistou intenzifikaci intelektuální povahy řeči. Intelektualizace se využívá v největší míře ve funkci odborné. Projevuje zvláště v lexikálním plánu (slova jednoznačná, abstraktní výrazy, výrazy odlišující určité nuance, jež jsou v neoborném jazyce irelevantní), kde vzniká na základě tvoření nových slov, a to přejímáním cizích slov, překládáním či odvozováním, a také adaptací významového obsahu slov již známých. Dále se intelektualizace může projevovat v syntaktické rovině, a to preferencí dvoučlenných vět a snahou o dosažení formálně semknuté stavby složitějších větných celků.

Automatizace je takové užívání jazykových prostředků, jaké je obvyklé pro určitý cíl vyjádření. V tom důsledku výraz sám nebudí pozornost a vyjádření je po formální stránce přijímáno jako konvenční. Naopak *aktualizace* je užití jazykových prostředků způsobem, který budí pozornost a je vnímán jako neobvyklý. Tyto dva jevy J. V. Bečka vysvětluje jako přirozenou tendenci jazykového sdělování, kterou je snaha o úspornost v hledání vhodného výrazu ve vyjádření. Principem je opakování či obměňování již zaužívaných formulací, které je snadnější, než tvorba formulací nových. „Výraz ustálený, automatizovaný je „ekonomičtější“, usnadňuje formulaci myšlenek, zvyšuje rychlost a pohotovost vyjadřování a zajišťuje svým způsobem snadnější srozumitelnost výrazu, jeho větší určitost, někdy i přesnost. Výraz aktualizovaný naproti tomu je překvapivější, osobitější, (...) působivější, ...“¹⁶ Automatizace je tak ideálním prostředkem pro vyjadřování v odborném stylu. Zejména vědecká terminologie si žádá ustálenost užívání výrazů, čímž je podpořena jednoznačnost a přesnost pojmů. Aktualizované vyjadřování je spojeno s osobitým výběrem výrazových prostředků, je zde posílena role osobnosti autora. U automatizace je tomu právě naopak, osobnost autora a jeho osobitost je potlačena, lépe řečeno, jeví se téměř jako nežádoucí.

¹⁶ Bečka, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, str. 42.

2.3 Funkční styl odborný a jeho charakteristika

Odborný styl patří mezi základní objektivní styly spisovného jazyka. K odborné stylové oblasti náleží všechny komunikáty odborného zaměření se základní funkcí odborně sdělnou a vzdělávací.

Vymezení odborného stylu není ustálené ani jednotné. Jednotlivé práce o stylistice pojednávají o vnitřním členění odborného stylu různými způsoby.

Podle povahy činnosti a funkce projevu však zásadně rozlišujeme odborné vyjadřování na oblast *teoreticky odbornou (vědeckou)* a oblast *prakticky odbornou* (oblast aplikace vědeckého poznání). Tyto dvě oblasti doprovází zvláštní druh odborného stylu, kterým je *styl popularizační (populárně odborný)*. Do oblasti teoretické (vědecké) spadají komunikáty, které zachycují teorii jednotlivých vědních disciplin, a to způsobem nanejvýš přesným, jednoznačným a výstižným. Praktické oblasti odpovídají jazykové projevy, které vznikají již v důsledku samotného využití teoretických poznatků pro konkrétní účel. I proto má tato oblast odborného stylu často přídomek *pracovní*.

Funkcí odborných textů (nazývanou jako odborně sdělná funkce) je vyjádření přesného, jasného, relativně úplného a celistvého sdělení, ve kterém figuruje výrazný pojmový aparát. Cílem odborného textu není primárně vyvolání estetického účinku, ale vyjádření a předání určitých poznatků a informací. Důležitým rysem odborných textů je jejich intertextualita, tedy přítomnost různých odkazů na další literaturu, citace apod.

Aby daný projev dosahoval kvality na úrovni odborného vyjadřování, musí splňovat požadavky stylové normy odborných textů. M. Čechová vysvětluje: „Nutnými vlastnostmi kvalitního odborného vyjadřování jsou přesnost, věcnost, soustavnost, jednoznačnost, jasnost a zřetelnost předávané informace. Text je explicitní, (...), je v něm však minimum redundantních prvků. Do popředí se dostává denotát znaku, konotace jsou potlačeny, ve vědeckém textu jsou dokonce nežádoucí. (...) Z věcného hlediska je sdělení úplné.“¹⁷

Stylová charakteristika odborných projevů kromě požadavku určitosti, jednoznačnosti a přesnosti dále zahrnuje zpravidla písemnou podobu, monologičnost, zpravidla připravenost, silné statické pojetí a minimální uplatnění citovosti, expresivity. Další důležitou vlastností odborného textu je jeho objektivnost (subjektivní povahu mají projevy stylu uměleckého). J. V. Bečka zdůrazňuje kontrolovatelnost (ověřitelnost) odborného díla skutečností. „Autor přesně rozlišuje objektivní skutečnost od svých osobních dojmů, (...). Nevytváří obraz skutečnosti jako umělec, nýbrž hledá a dokazuje i sděluje její zákonitosti. (...) Odborné dílo

¹⁷ Čechová, M. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003, str. 179.

je kontrolovatelné nejen vzhledem ke skutečnosti, nýbrž i vzhledem k myšlenkovým postupům, jichž autor užívá.¹⁸

V lexikální a částečně i v syntaktické rovině nacházíme typické znaky, jimiž můžeme odbornou stylovou vrstvu charakterizovat:

a) *Termíny neboli odborné názvy*

Odborné vyjadřování se nejlépe charakterizuje v oblasti slovní zásoby. Pojmová složka textu plně ovlivňuje jazykovou povahu odborného projevu. Výrazové prostředky odborného textu jsou neutrální z hlediska stylového i emocionálního a jejich výběr je postaven zásadně na spisovném jazyce. Ve vědeckém projevu nacházíme často knižní vyjadřování, pro účely popularizace mohou však být využívány i prostředky hovorového jazyka. Zejména v psaných textech lze pozorovat výskyt archaizujících či archaických prostředků vyjádření. Příčinou tohoto jevu je zavedená *terminologie vědních oborů*, které po dobu své existence vytvořily vlastní pojmosloví, nyní obecně uznávané a více či méně stabilní. Zvláštní lexikální jednotky (termíny, tj. odborné názvy) tvoří odbornou stylovou vrstvu.

Za *termín* se považuje takové označení, které je jednoznačným a ustáleným označením specifického pojmu v rámci daného vědního oboru. Termín je výrazem se stabilní stylovou hodnotou, lze ho tedy identifikovat i nezávisle na kontextu. Od neterminologických výrazů se ovšem liší tím, že k jeho porozumění je nutná informovanost či určitý stupeň vzdělání v dané disciplíně. V terminologii by se zásadně neměla objevovat synonymie (s výjimkou duplicit spočívajících v existenci jak domácího, tak přejatého výrazu), nežádoucí je homonymie, příp. i polysémie.

Terminologie (odborné názvosloví) je tedy souborem odborných výrazů užívaných v jednotlivých oborech vědeckých nebo praktických. Terminologie se skládá: 1) z termínů v užším slova smyslu, tj. jednoznačných slov, kterých se užívá v jediném oboru a která si podrží svůj význam i pokud se vyskytnou v komunikaci mimo daný obor, tedy buď v jiném oboru, či dokonce v běžném jazyce; 2) z automatizovaných slov a sousloví, která mají určitý význam v jednom oboru, ale v jiném oboru či v běžném jazyce mají významový obsah jiný. Nezbytnou vlastností terminologie je její ustálenost, stabilita.

¹⁸ Bečka, Josef V. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992, str. 32.

Od termínů odlišujeme tzv. *profesionalismy* (slovní zásobu profesionální či profesní názvosloví jako neoficiální odbornou terminologií) a slangové výrazy. Profesní mluvou (*profesionalismy*) se rozumí zvláštní soubor vyjadřovacích prostředků typických pro určité pracovní prostředí, ve kterém se užívá termínů nebo terminologických spojení bez ohledu na jejich spisovnost. Podstatou smyslu užívání profesionalismů je jejich jednoznačnost v daných pracovních souvislostech, výrazová úspornost, automatizovanost užití, nezávislost na jazykové normě. Některé profesionalismy se zaužíváním včleňují do vrstev spisovného jazyka a stávají se tak oficiální součástí terminologie oborů.

Slang je rovněž spojen s určitým zájmovým či pracovním prostředím, zahrnuje výrazy nespisovného jazyka, ovšem od profesní mluvy se liší svou denominační motivací, která není „vážná“ jako v případě profesionalismů, ale slouží práci s jazykem, jazykové hře, aktualizaci vyjádření.

Lexikum odborných projevů, vzhledem k výše uvedeným faktorům, vykazuje sklon k jisté míře stereotypnosti a k opakování slov.

b) Sevřenost větné skladby

V rovině skladby jsou odborné texty specifické svou široce větvenou větnou stavbou, která je však velmi propracovaná a intelektualizovaná. Stavba věty a souvětí vychází z těsných a sevřených spojení. Nadvětní skladební útvary (tj. skladební útvary vyšší než věta a souvětí) se v odborném stylu vyznačují právě obsahovou sevřeností. Obsahová sevřenost je ve shodě s těsnou vzájemnou souvislostí myšlenkových celků. Hovoří se o tzv. kompaktní větné stavbě, přičemž tato syntaktická kondenzovanost (zhuštěnost) tvoří další charakteristiku odborného stylu.

Složitost syntaxe, dlouhé věty a nepřehledná souvětí jsou častými rysy zmiňovanými v souvislosti s odbornými texty. Jak ale podotýká M. Čechová, komplikovanější větná stavba nemusí nutně značit problematickou či vadnou syntax: „Syntaktická stavba odborných textů je odrazem složitosti hierarchie myšlenek a vztahů, které texty vyjadřují, proto se častěji mohou objevit delší věty a složitá souvětí.“¹⁹

Důležité je v tomto případě explicitní a úplné uchopení i významově složitějších vztahů. Tomu napomáhá celá řada jazykových procesů: a) segmentace a hierarchizace textu, a to chronologická, logická a v psaném textu i grafická (mj. dělení textu do oddílů, kapitol

¹⁹ Čechová, M. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003, str. 182.

a podkapitol), b) ekonomizace vyjádření, tj. eliminace redundantních informací, c) tzv. syntaktická kondenzace, tedy kumulace informací do jednoduchých vět s užitím infinitivních konstrukcí, dále častá nominalizace spojená s multiverbizační tendencí, tj. nahrazení konkrétního slovesa spojením substantiva a neplnovýznamového či významově rozostřenějšího slovesa. Svůj význam má i užívání různých značek a symbolů.

c) Užívání jmenných prostředků

Rozdíl mezi vyjadřováním slovesným a jmenným souvisí s volností či naopak těsností spojení a rovněž s výrazovou dynamičností či staticností. Čím obsahuje výpověď méně prvků slovesné (tedy dějové) povahy, tím je sevřenější a statictější. Tuto charakteristiku přímo vyžaduje právě odborný styl.

Jazykovými prostředky plnícími tento účel jsou podstatná jména slovesná a tzv. rozložení vazby slovesně-jmenné. Podstatou je vazby slovesně-jmenné (např. *provést vyšetření*) je vyjádření obsahu určitého slovesa (zde: *vyšetřit*) spojením dvou složek, a to složky slovesné a jmenné. Slovesná část sestává ze slovesa obecného, širokého významu, respektive slovesa významově slabého, vyprázdněného (zde: *provést*). Význam celého vyjádření potom nese právě jmenná část, kterou obvykle tvoří právě slovesné jméno (zde: *vyšetření*).

c) Soustava ustálených předložkových spojení

Ustálená předložková spojení, která mají charakter nevlastních, tj. nepůvodních předložek, jsou dalším jazykovým prostředkem příznačným pro odborné vyjadřování. Tato soustava předložkových výrazů, daleko bohatší než v jiných stylech, slouží pro potřebu přesného vyjádření ve formulování složitějších vztahů mezi pojmy. Tato ustálená předložková spojení, jako např. *v souvislosti, se zřetelem, za účelem* aj. Mimo jiné podporují sevřenost větné stavby.

d) Pasivum (trpný rod)

V odborných textech se často objevuje trpný rod. Je tomu tak v případech, kdy je irelevantní vyjadřovat konkrétního původce činnosti nebo kdy tento není znám.

2.4 Právní jazyk a jeho obecná charakteristika

Ještě před samotným vymezením pojmu a charakterizováním právního jazyka je vhodné zmínit jednu z otázek terminologie, kterou představuje kolize pojmů „právní jazyk“ a „právnícký jazyk“. Často je nalezneme ve významu synonymním (zejména v textech, ve kterých nejde primárně o lingvistické otázky), ale pro účel této práce bude vhodné je odlišit. Michal Tomášek odkazuje na práce autora B. Wroblewskiego a píše: „Pojem „právní jazyk“, (...), vychází ze slova „právo“, zatímco termín „právnícký jazyk“ je motivován slovem „právník“.“²⁰ Z tohoto etymologického předpokladu logicky vyplývá, že pro účel této práce je adekvátním pojmem „právní jazyk“, zatímco termín „právnícký jazyk“ bude sloužit pro označení specifické profesní mluvy právníků a ostatních právníckých profesí.

Z hlediska funkčního je právní jazyk prostředkem komunikace v rámci práva jako normativního systému. Z hlediska sémantického je to systém znaků, které jsou představovány slovy (právními termíny), slovními spojeními (ustálenými obraty neboli jazykovými šablonami) a celými větami. Ze systémového hlediska je právní jazyk součástí každého spisovného jazyka, součástí znakového systému všech jazyků. Lze ho tedy považovat za odborný subsystém každého jazyka.

Konkrétní realizací právního jazyka jako subsystému je potom právní projev, tedy jakýkoli psaný či mluvený text, který přenáší právní informaci. S ohledem na volbu a uspořádání jazykových prostředků obsažených v právním projevu hovoříme o právním stylu.

Právní styl (popř. administrativně právní styl) zařazujeme do oblasti funkčního stylu odborného. Základní funkcí právního stylu je označování právních skutečností. Ve shodě s ostatními funkčními styly má dvě základní složky: gramatický základ (spisovná slovní zásoba a mluvnický systém) a odborné názvosloví.

Michal Tomášek definuje nejdůležitější požadavky kladené na právní jazyk. Jsou jimi: významová přesnost, jednoznačnost, stručnost, srozumitelnost, ustálenost, ústrojnost, úkonnost a neexpresivnost.²¹

Podle Aleše Gerlocha (tedy z pohledu právníckého a nikoli primárně lingvistického) jsou nezbytnými atributy právního jazyka pouze tři základní rysy, a to jednoznačnost, konstantnost a srozumitelnost právní terminologie.²² Jednoznačností právního pojmu rozumí

²⁰ Tomášek, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde Praha, a.s., 2003, str. 24.

²¹ Ibid. Str. 28.

²² Cf. Gerloch, A. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004, str. 108.

fakt, že tento pojem má jediný význam a nelze jej zaměnit za pojem jiný. Je samozřejmé, že i právní jazyk se potýká s přítomností synonymie, homonymie a s vágností, tj. neurčitostí sémantického pole určitých výrazů. Proto je v souvislosti s vágními pojmy v právním jazyce nutné závazné vymezení jejich významu (tzv. legální definice).

Právní jazyk můžeme typově rozlišit na právní jazyk zákonodárce, který je stěžejním pro používanou právní terminologii, na jazyk přítomný v rozhodovací soudní, správní a jiné právní činnosti, dále jazyk advokátů a jiných právnických profesí (viz výše „právní jazyk“, příp. profesní mluva) a konečně jazyk právní vědy.

3. Právní španělština

I španělská jazykověda považuje právní jazyk za jazyk odborný (*lengua de especialidad/ lenguaje técnico*), řadí jej mezi tzv. akademické a profesní jazyky (*lenguas profesionales y académicas*). Ve výsledku se potom mluví o tzv. profesní a akademické španělštině (*español profesional y académico*, tj. *EPA*), jejíž významnou variantou je právě právní španělština (*español jurídico*). Španělská terminologie zná však i jiná pojmenování: jazyk odborně-právní (*lenguaje técnico-jurídico*), odborné jazyky práva a zákonodárství (*lenguas especializadas de la Jurisprudencia y la Legislación*).

Odborné jazyky jsou i ve španělské jazykovědné perspektivě součástí spisovného jazyka. Rafael Lapesa rozděluje jazyk do jednotlivých sociokulturních (distratických) variant. Tyto varianty se liší podle různých společenských vrstev, respektive podle společenského účelu promluvy, existují proto vedle sebe a není vyloučeno, že jeden mluvčí „ovládá“ všechny tyto varianty. Lapesa rozděluje jazyk do následujících variant:²³

- a) Jazyk spisovný (*lengua culta*), písemný či ústní, který je produktem uváženého výběru jazykových prostředků, má jistý cíl (účel) a je v souladu s platnou jazykovou normou. V rámci spisovného jazyka rozlišuje jazyk vědecký (*lenguaje científico*), jazyk odborný (*lenguaje técnico*) a jazyk filosofický (*lenguaje filosófico*). Jejich specifičnost vidí v přesnosti výrazu, odolnosti vůči expresivním a uměleckým prvkům v projevu a v užívání zvláštního pojmosloví.
- b) Jazyk hovorový/ domácí (*lengua coloquial/ familiar*), ze své podstaty ústní podoby, je podmíněn typem komunikativní situace a prostředím, ve kterém se promluva odehrává. V rámci promluvy obvykle mluvčí spoléhá na interpretativní součinnost recipienta, a proto je v hovorové řeči běžná nesourodost a nedotaženost gramatické stavby, syntaktické anomálie, nedokončenost vět, pomlky, náznaky. Porozumění je potom zajištěno jinými prostředky, kterými jsou např. intonace, expresivita, hlasitost, gesta, mimika apod.
- c) Jazyk lidový (*lengua popular/ vulgar*), zejména venkovská mluva (*habla rústica*), se obvykle netěší velké společenské prestiži a nezřídka dochází ke karikování a zesměšňování těchto jazykových variant. Nicméně právě mluva konzervativního venkova, který je ve srovnání s městem o poznání méně náchylný k přejímání cizích slov a modernizaci lexika, je cenným dokladem vývoje jazyka, jelikož často

²³ Cf. Lapesa, Rafael. *El español moderno y contemporáneo*. Barcelona: Crítica, 1996, str. 333 - 336.

zachovává archaickou podobu jazyka a vývojově starší jazykové prostředky. Jeho diferenciaci je založena na politicko-geografických odlišnostech, tradičně se různé regiony charakterizují odlišnostmi ve svém lidovém jazyce.

Pokud bychom chtěli identifikovat a vymezit právní španělštinu, můžeme se přidržit tří základních parametrů, které stanovuje Alcaraz Varó a Hughes²⁴. Existenci právní španělštiny podporují následující rysy, kterými se vyznačuje: 1. jedinečná slovní zásoba, 2. specifické syntaktické a stylistické tendence, 3. zvláštní a nezaměnitelné textové útvary právního jazyka (jako např. zákon, rozsudek či smlouva). Je patrné, že tyto rysy se všeobecně shodují s odbornou vrstvou spisovného jazyka (viz výše). Samotnou právní španělštinu potom člení na různé varianty podle autora a typu projevu, a to na jazyk legislativní (jazyk legislativních textů), jazyk soudní (jazyk soudců) a jazyk správní a notářský.

Právní texty se nezřídka vyznačují dvěma vlastnostmi, které činí právnícky nevzdělaným osobám obtíže s jejich porozuměním. Jsou jimi nepřírozenost a strojenost slohu a neprůhlednost, resp. nejasnost právních textů, které vedou k tomu, že běžná veřejnost se často již z principu brání výkladu či pokusu o pochopení právního textu. Jak výstižně citují Alcaraz Varó a Hughes, „soudní rozhodnutí nikoho nezajímají, protože bývají zahalena do tajuplného, esoterického jazyka a podobají se spíše liturgii nežli řešení určité pozemské otázky“.²⁵

Nepřírozenost právního jazyka vychází z několika zvláštních jevů, které často provázejí právní projevy. Jde mimo jiné o hojné užívání formulí a ustálených slovních spojení, slovní zásoba přetížena cizími slovy (zvláště latinismy) a kultismy, narážíme na zdánlivě a často i skutečně zmatenou syntax. Obvykle lze hovořit o jisté stylistické neobratnosti nebo přinejmenším o téměř nulové eleganci vyjádření, která je doprovázená neuspořádaností syntaxe či případy výskytu anakolutu (tj. vyšinutí z větné vazby).

²⁴ Cf. Alcaraz Varó, Enrique – Hughes, Brian. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel Derecho, 2002, str. 16.

²⁵ „las resoluciones judiciales no interesan a nadie porque suelen estar envueltas en un lenguaje críptico, esotérico, que más parecen una liturgia que la solución de un tema terrenal“ (*El País*, 7 de octubre de 1993, str. 1)

4. Lexikální specifika právní španělštiny

Jak již bylo řečeno, jádrem svérázného a svébytného charakteru právního jazyka je bezpochyby oblast lexikální. Právní slovní zásoba, jejímž základem jsou právní termíny, slouží k podchycení těch pojmů, na kterých stojí teorie i praxe spojená s oborem práva.

Navzdory velké specifčnosti právního lexika a na rozdíl od jiných variant odborných jazykových stylů, počet slov užívaných výlučně jazykem práva není vysoký, např. šp. *litispendencia* (litispendence), *interdicto* (soudní příkaz/ zákaz, interdikt). Většina slov náležící do právní slovní zásoby pochází z obecné slovní zásoby, případně i ze slovníku jiných odborných jazykových stylů (*caso* – případ, kauza, záležitost; *cometer un delito/ crimen* - spáchat trestný čin). Právní jazyk si často původně neprávní termíny sémanticky přizpůsobuje a modifikuje přiměřeně svým potřebám. Vzhledem k rozvoji práva a jeho širokému zaměření, právní jazyk absorbuje veškeré termíny jiných oborů, se kterými je nucen pracovat, a to jak v rámci jejich právní úpravy, tak například ve výrocích rozhodnutí soudu zabývajících se jednou specifickou otázkou týkající se určitého oboru, vědní disciplíny apod.

Co se týká etymologie právní terminologie, drtivá většina slov nachází svůj původ v latině. Kromě toho ale španělská právní slovní zásoba operuje také s galicismy, stále významnějšími anglicismy a v neposlední řadě i se slovy řecké a arabské provenience.

4.1 Latinismy

Latinismy jsou základním pramenem španělské právní terminologie. Jedná se nejen o izolovaná slova, ale i o slovní obraty a celá ustálená spojení. Příčiny opravdu hojného výskytu těchto lexikálních prostředků jsou zřejmé. Z jedné strany je významným faktem, že španělština má coby románský jazyk svůj původ v latině, a z historicko-politického pohledu vzato, španělské právo vychází z práva římského. Z tohoto důvodu zachovává španělské právo nejen mnohé reálné právní instituty a postupy, ale pochopitelně i původní římskoprávní terminologii.

Latinismy v právní španělštině můžeme v zásadě rozdělit na dvě skupiny. První z nich představují latinské výrazy, které se zachovaly ve své původní, nezměněné podobě a takto se i užívají (šp. tzv. *latinismos crudos*). Nejde tedy o slova z latiny odvozená, nýbrž přímo o latinská slova frekventovaná ve španělském právním vyjadřování. Mnohá z ustálených slovních spojení či formulí fungují jako všeobecně platné právní principy demokratického právního státu.

a priori (předem, dříve než došlo k ověření něčeho)

a posteriori (později, pozdější, ze zkušenosti)

ex turpi causa non oritur actio (právo žaloby nevzniká z bezprávního důvodu)

in dubio pro reo (v pochybnostech ve prospěch obžalovaného)

in situ (na svém/ původním místě)

persona non grata (nežádoucí osoba)

sui generis (svého druhu)

conditio sine qua non (nezbytná podmínka)

„... cabe concluir que si el Notario emite el juicio de suficiencia no precisa expresar sacramentalmente que lo formula en base a la referida documentación, pues aquél lleva implícito ésta al constituir conditio sine qua non de su formulación.“²⁶

inter vivos (mezi živými, za života)

„Tendrán consideración de herencia anticipada, a estos efectos, las jubilaciones de la actividad agraria en los que el heredero «inter vivos» sea un familiar de primer grado del titular de los derechos provisionales, así como los programas aprobados de cese anticipado de la actividad agraria.“²⁷

mortis causa (pro případ smrti)

„En el Impuesto sobre Sucesiones y Donaciones se mantienen las reducciones de la base imponible aplicables a las adquisiciones «mortis causa», la tarifa, los coeficientes correctores de la cuota, y las bonificaciones en cuota vigentes durante el año 2008.“²⁸

mutatis mutandis (po nezbytných úpravách, po změnách)

„Cuando la Administración (...) considere que la descripción no cumple la Regla 5.2.b), deberá requerir al solicitante para que presente la corrección necesaria. La Regla 26.4 se aplicará mutatis mutandis a toda corrección presentada por el solicitante.“²⁹

²⁶ Resolución de 6 de noviembre de 2007. Ministerio de Justicia (BOE número 281 de 23/11/2007).

²⁷ Real Decreto 560/2009, de 8 de abril. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE número 87 de 9/4/2009).

²⁸ Ley 3/2008, de 29 de diciembre, de Medidas Fiscales y Administrativas. Comunidad Autónoma de Madrid (BOE número 66 de 18/3/2009).

²⁹ Modificaciones del Reglamento del Tratado de Cooperación en Materia de Patentes (BOE de 7 de noviembre de 1989), adoptadas en la 32 Sesión de la Asamblea de la Unión Internacional de Cooperación en materia de Patentes, Ginebra 5 de octubre de 2004. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación (BOE número 59 de 10/3/2009).

superficies solo cedit (povrch ustupuje půdě)

„En este segundo caso es bastante la subordinación funcional para justificar la excepción o modalización de la regla "*superficies solo cedit*" impuesta en el artículo 358 y concordantes del Código Civil...“³⁰

Druhou skupinu španělských latinismů představují termíny vzniklé z latinských slov, která si v průběhu jazykového vývoje španělština přizpůsobila a začlenila je do svého vlastního jazykového systému. Tato slova jsou význačná tím, že se jejich užití vztahuje téměř výlučně na oblast právního jazyka, jejich význam je pouze právního charakteru, zkrátka řečeno, jde výhradně o právní termíny.

abogado (z lat. *advocatus*) – advokát

cognición (z lat. *cognitio*) - skutečnosti soudu notoricky známé

cuero del delito (z lat. *corpus delicti*) - doličný předmět

delito (z lat. *delictum*) - trestný čin, delikt

heredar (z lat. *hereditare*) - (z)dědit

laudo (z lat. *laus*) - rozsudek

„Los Auxiliares Administrativos (...) ascenderán a Oficiales de Segunda. Este ascenso estará condicionado (...), conforme señala el *Laudo*, de 17 de noviembre de 1997...“³¹

relicto: bienes relictos (z lat. *relinquo, -ere, -liqui, -lictum*) - pozůstalost

„la legítima en nuestro Derecho común se configura generalmente como una «*pars bonorum*» y se entiende como una parte de los *bienes relictos* que, por cualquier título debe recibir el legitimario...“³²

óbito (z lat. *obitus*) – úmrtí

„La repatriación del cadáver o cenizas (...) desde el país donde se ha producido el *óbito* a España o al país de residencia habitual, que incluirá los gastos de transporte de los restos mortales, ...“³³

³⁰ Resolución de 21 de noviembre de 2002. Ministerio de Justicia (BOE número 311 de 28/12/2002).

³¹ Resolución de 24 de marzo de 2009. Ministerio de Trabajo e Inmigración (BOE 88 de 10/4/2009).

³² Resolución de 17 de octubre de 2008. Ministerio de Justicia (BOE 270 de 8/11/2008).

³³ Resolución de 18 de diciembre de 2008, de la Mutualidad General de Funcionarios Civiles del Estado. Ministerio de Administraciones Públicas (BOE 13 de 15/1/2009).

usufructo (z lat. *ususfructus*) – požívání, poživací právo

„Dicha expresión comprende (...) los derechos a los que sean aplicables las disposiciones de Derecho privado relativas a los bienes raíces, el usufructo de bienes inmuebles y el derecho a percibir pagos fijos o variables en contraprestación por la explotación,...”³⁴

V rámci těchto výlučně právních termínů pocházejících z latiny je vhodné připomenout latinismy, které do španělského jazykového systému přešly nikoli přímo, ale prostřednictvím jiných jazyků, zejména prostřednictvím angličtiny, případně francouzštiny.

abducción (< angl. *abduction* < lat. *abductio*) – únos

beneficio del inventario (< fr. *bénéfice d'inventaire* < lat. *beneficium inventarii*) – právo dědice neodpovídat za závazky zůstavitele ve vyšší míře než vzejde z dědictví, pro tento účel je dědic vázán povinností soupisu majetku tvořícího dědictví

Mohli bychom vyčlenit ještě jednu velmi početnou skupinu prvků pocházejících z latiny, kterou představují **latinské předpony**. Ty nacházíme ve španělském lexiku hojně i v obecném jazyce, ovšem pro svůj nemalý význam ve vytváření právních termínů bude vhodné uvést několik příkladů i zde.

AB-: *abdicar* (odstoupit), *absolver* (zprostit, osvobodit), *abjurar* (odvolat, zříci se)

DIS-: *disconforme* (v rozporu), *discrecional* (příležitostný), *disculpa* (omluva)

EX-: *exacción* (vymáhání, vydírání), *exculpar* (vyvinít, zprostit viny), *excusar* (propustit z vězení), *exhorto* (dožádání, žádost o právní pomoc)

RE-: *repregunta* (křížový výslech u soudu), *reincidencia* (recidiva), *requerimiento* (požadavek, výzva)

SUB-: *subsidio* (finanční dávka, podpora), *subvención* (podpora, příspěvek) *subarrendar* (pronajmout)

³⁴ Convenio entre el Reino de España y la República de Moldavia de 8 de octubre de 2007. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación (BOE número 89 de 11/4/2009).

4.2 Helénismy

Valná většina odborných termínů pocházejících z řečtiny je i v právní španělštině již zastaralá a má modernější ekvivalenty. I přesto ale existuje celá řada stále živých výrazů s řeckým původem. Zde lze opět konstatovat, že řada helenismů vstoupila do španělštiny skrze francouzštinu či angličtinu.

amnistía (amnestie), angl. *amnesty*, fr. *amnistie*

democracia (demokracie), angl. *democracy*, fr. *démocratie*

enfiteusis (pacht), angl. *emphyteusis*, fr. *emphytéose*

hipoteca (hypotéka, zástavní právo), fr. *hypothèque*

sinalagmático: contrato sinalagmático (synallegmatická smlouva, tj. dvoustranná smlouva, ve které se obě strany zavazují k určitému vzájemnému plnění), angl. *synallagmatic*, fr. *synallagmatique*

parafernál: *bienes parafernales* (parafernálie, tj. majetek manželky vnášený do manželství, který nespadá pod věno), angl. *paraphernalia*, fr. *paraphernaux*

„La compradora manifiesta que(...), por lo que el piso que compra tendrá el carácter de parafernál de la propia compradora. (...) Por todo ello se solicitaba la rectificación de la inscripción, entendiendo que la inscripción como ganancial de un bien que se adquirió como parafernál, (...) antes de la reforma del Código Civil efectuada en 1975 la mujer podía (...) adquirir bienes, administrar determinados gananciales (...), administrar sus propios bienes parafernales.“³⁵

4.3 Arabismy

Na rozdíl od obecné španělštiny, ve které je poměrně veliká část lexika pocházejícího z arabštiny, právní španělština je na arabismy nepoměrně chudší.

albarán (doklad o koupi, stvrzenka)

alguacil (soudní zřízenec, úředník)

alquiler (nájem, pronájem)

³⁵ Resolución de 15 de diciembre de 2006, de la Dirección General de los Registros y del Notariado. Ministerio de Justicia (BOE 17 de 19/1/2007).

alevosía (úkladnost trestného činu)

„*Son circunstancias agravantes: 1.ª Ejecutar el hecho con alevosía. Hay alevosía cuando el culpable comete cualquiera de los delitos contra las personas empleando en la ejecución medios, modos o formas que tiendan directa o especialmente a asegurarla,...*“³⁶

albacea (správce dědictví)

„*...el artículo 885 del Código Civil dispone que el legatario no puede ocupar por su propia autoridad la cosa legada, sino que debe pedir su entrega y posesión al heredero o al albacea, cuando éste se halle autorizado para darla.*“³⁷

4.4 Anglicismy

Anglicismy reprezentují nejvýznamnější zdroj obohacování španělské slovní zásoby ve 20. a 21. století a totéž platí i v oblasti právního jazyka. Jde jak o slova přejatá, tak o kalky, tj. slova vytvořená z domácího jazykového materiálu přesným napodobením cizí předlohy.

U anglicismů můžeme nejlépe sledovat rozdíl mezi slovem přejatým z nutnosti a lexikální výpůjčkou, která označují pojem, pro který daný jazyk již pojmenování má, ovšem je užíváno buď alternativně s novou výpůjčkou, či je nahrazeno úplně právě slovem přejatým. Nutné výpůjčky z cizího jazyka nastávají v případech, kdy je třeba pojmenovat nějakou novou skutečnost, která dosud neexistovala, a tudíž neměla žádné označení. Tato situace je vzhledem k vědecko-technickému pokroku v současné době velmi běžná.

V případě angličtiny jsou rovněž velmi časté případy vtažení anglického slova do španělštiny (ale i do jiných jazyků, češtinu nevyjímaje), ovšem v nezměněné podobě, snad jen s přizpůsobenou výslovností (např. *software*, *barman*, *gangster*). Tento jev se nevyhýbá ani právnímu či administrativnímu jazyku.

arresto (z angl. *arrest*, šp. *detención*) - zadržení

boicoteo/ boicot (z angl. *boycott*) – bojkot, bojkotování

caso (z angl. *case*, šp. *pleito, proceso*) – případ, soudní spor, proces

cashflow (angl. *cashflow*, šp. *flujo de caja*) – hotovostní/ peněžní tok

³⁶ Ley orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Jefatura del Estado (BOE número 281 de 24/11/1995).

³⁷ Resolución de 9 de marzo de 2009, de la Dirección General de los Registros y del Notariado. Ministerio de Justicia (BOE 72 de 25/3/2009).

firma (z angl. *firm*, šp. *razón social*) – obchodní jméno, název společnosti
márketing (z angl. *marketing*, šp. *mercadotecnia*)

4.5 Galicismy

Vedle angličtiny je francouzština dalším jazykem, který ovlivnil a stále ovlivňuje moderní podobu španělského jazyka. S ohledem na geografickou blízkost a politicko-kulturní vztahy Španělska a Francie nás nepřekvapuje fakt, že výčet právních galicismů ve španělštině je neobyčejně bohatý. Vliv na španělštinu měl nejen jazyk napoleonského práva přelomu 18. a 19. století, ale i francouzština středověká (slova jako např. *ultraje*, *ancestro*, *extranjero*, *gabinete*). Zejména se jedná o slova z oblasti obchodních aktivit (*bolsa*, *finanzas*, *cotizar*) a politického života (*departamento*, *parlamento*, *debate*).

Kromě toho byla francouzština prostředkem dalšího obohacování španělštiny o slova původně nefrancouzská, která ovšem skrze svou francouzskou podobu vstoupila do španělštiny.

Opět se setkáváme s přejatými slovy, přizpůsobenými potřebám španělského jazykového systému, i s kalky.

Nacházíme různé typy galicismů. Typickými galicismy jsou slova zakončená příponou *-aje* (*chantaje*, *ultraje*, *sabotaje*). Dále se setkáváme s termíny, které zachovávají francouzský pravopis (*carnet*, *aval*, *avalúo*) a konečně je velmi obvyklý výskyt syntaktických galicismů. Tyto spočívají v konstrukci podst. jméno + předložka *a* + infinitiv (*efectos a cobrar*, *elementos a importar*). Mimo to jsou časté lexikální galicismy, ve kterých figuruje předložka *a* jiným způsobem (*a fondo perdido*, *a mano armada*).

a mano armada (z fr. *à main armée*) – ozbrojený (útok), se zbraní v ruce

„*aprobar las sentencias de los consejos de guerra, cualquiera que sea la pena impuesta, siempre que se trate de delitos de traición, (...), secuestro a mano armada, ...*“³⁸

a título oneroso (z fr. *à titre onéreux*) – úplatně, za úplatu

„*Las adquisiciones de bienes a título oneroso realizadas por una sociedad anónima (...) habrán de ser aprobadas por la junta general de accionistas ...*“³⁹

³⁸ Ley orgánica 9/1980, de 6 de noviembre, de reforma del Código de Justicia Militar. Jefatura del Estado (BOE número 280 de 21/11/1980).

³⁹ Ley 3/2009, de 3 de abril, sobre modificaciones estructurales de las sociedades mercantiles. Jefatura del Estado (BOE número 82 de 4/4/2009).

„Comercialización: la tenencia de setas con el propósito de venderlas; se incluye la oferta de venta o de cualquier otra forma de transferencia, ya sea a título oneroso o gratuito, así como su venta, ...“⁴⁰

a fondo perdido (z fr. *à fonds perdu*) – bez záruky (půjčka), nezajištěný; nevratný (podpora, dotace)

„Los incentivos regionales que podrán concederse en la presente zona a los solicitantes que realicen proyectos de inversión y cumplan los requisitos (...) consistirán en subvención a fondo perdido sobre la inversión aprobada.“⁴¹

aval (z fr. *aval*) - směnečné ručení, ručitel

„En caso que la formalización del contrato de arrendamiento estuviera supeditada a la constitución de un aval por parte del inquilino, con un avalista privado, el Ministerio de Vivienda contribuirá a sufragar los gastos financieros derivados, con una ayuda a fondo perdido, por un importe fijo de 120 euros.“⁴²

agiotaje (z fr. *agiotage*) – ažiotáž, tj. spekulace na burze za účelem zvýšení ážia uměle vyvolanou (fiktivní) poptávkou

chantaje (z fr. *chantage*) - vydírání

fuerza de cosa juzgada (z fr. *force de chose jugée*) – platnost věci rozsouzené

hecho consumado (z fr. *fait accompli*) – hotová věc, dokonáný skutek, dokonáný trestný čin

peaje (z fr. *péage*) - mýtné

sabotaje (z fr. *sabotage*) – sabotáž, obstrukce

ultraje (z fr. *outrage*) – zneuctění, urážka

⁴⁰ Real Decreto 30/2009, de 16 de enero, por el que se establecen las condiciones sanitarias para la comercialización de setas para uso alimentario. Ministerio de la Presidencia (BOE número 20 de 23/1/2009).

⁴¹ Real decreto 163/2008, de 8 de febrero, por el que se delimita la zona de promoción económica del Principado de Asturias. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE número 59 de 8/3/2008).

⁴² Orden VIV/3572/2007, de 29 de noviembre. Ministerio de Vivienda (BOE 294 de 8/12/2007).

5. Lexikálně-stylistické tendence právní španělštiny

Jazyk textů právní španělštiny je charakteristický nejen specifickou slovní zásobou, ale i různými jevy. Ty nejsou vždy jen ryze lexikální povahy, ale dotýkají se i jiných plánů jazyka.

5.1 Archaické prvky a rétoričnost projevu

Okázalý a archaizující tón právního projevu spolu s rétoričností patří mezi prostředky, kterými zákonodárce či soudce dodává právnímu projevu důležitost, úctyhodnost a vznešenost. Vlivem toho však právní texty v jisté míře nezřídka získávají afektovaný tón.

Lexikální archaismy spadající do právní terminologie jsou v běžném jazyce naprosto ojedinělé, zatímco v právních textech vykazují značnou vitalitu. Smysl jejich používání tkví v dlouholeté tradici a respektování platné právní terminologie, sekundárně i ve snaze dodat projevu určitý výjimečný a nadřazený nádech.

elevar un escrito (zaslat dopis)

decaer en su derecho (pozbýt svého práva)

pertenecido (příslušnost, vlastnictví)

fehaciente (průkazný, důkazní):

„...cuando exista información histórica fehaciente que demuestre la tendencia evolutiva de dichos recursos naturales...“⁴³

proveído (předběžné usnesení, prozatímní rozhodnutí):

„Por nuevo proveído de 20 de diciembre de 2004, la Magistrada Juez en sustitución acordó la remisión de los escritos ...“⁴⁴

otrosí (kromě toho, nadto, dále; *m* soudní podání):

„... hizo constar lo siguiente: «Otrosí, se detecta en la Sentencia un error material, consistente en la no imposición de penade alejamiento...“⁴⁵

⁴³ Real decreto 2090/2008, de 22 de diciembre. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE número 308 de 23/12/2008).

⁴⁴ Sentencia 139/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional. (BOE número 281 de 21/11/2008).

⁴⁵ Sentencia 141/2008, de 30 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

„... se recordó al Juzgado que todavía estaba sin proveer lo solicitado en los mencionados otrosíes, a lo que respondió el Juzgado en providencia de 11 de febrero de 1997 declarando que...“⁴⁶

resultancia (výsledek, závěr, vyvození):

„Sería entonces necesario citar un precepto de nuestro ordenamiento procesal, en virtud del cual esa resultancia fáctica, de tal forma configurada, es algo jurídicamente imposible.“⁴⁷

pedimento (žádost, návrh):

„La Letrada de la Junta de Andalucía, por escrito registrado el 26 de julio de 2000, pide el levantamiento de la suspensión. Con la misma fecha y con idéntico pedimento, presentó sus alegaciones al respecto el Presidente del Parlamento de Andalucía.“⁴⁸

otrora (kdysi, dříve)

„... no puede admitirse que el Banco Hipotecario como sociedad anónima, (...), mantenga privilegios que otrora, en atención a sus fines y a su configuración jurídica le fueron conferidos.“⁴⁹

K dalším archaickým jazykovým tendencím právního projevu ve španělštině patří bezesporu používání subjunktivu budoucího času a výskyt běžně takřka neužívaných zájmen (*cualesquiera*). Těmto jevům je podrobnější výklad věnován v následujících kapitolách.

Co se týká již zmiňované rétoričnosti a dojmu zbytečně komplikovaných, strojených a dlouhých vyjádření v právních projevech, leckdy dojdeme k závěru, že takový způsob vyjádření je pouze účelový. Pokud by byla vůle, bylo by možné (a také vhodné) formulovat dané myšlenky prostším, a tak i srozumitelnějším způsobem. Jindy je to však nutností, jelikož právní formulace by měly být co nejpřesnější, a proto sahají k výčtům a co nejúplnějším definicím a deskripcím.

⁴⁶ Real decreto 756/1999, de 30 de abril. Consejo General del Poder Judicial (BOE 118 de 18/5/1999).

⁴⁷ Resolución de 30 de mayo de 2001. Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales (BOE número 140 de 12/6/2001).

⁴⁸ Sentencia 67/2006, de 2 de marzo de 2006. Tribunal Constitucional (BOE número 77 de 31/3/2006).

⁴⁹ Sentencia 166/1994, de 26 de mayo. Tribunal Constitucional (BOE número 151 de 25/6/1994).

5.2 Formule, ustálená spojení

Ustálená slovní spojení patří do obvyklého inventáře právních textů všech jazyků. Přestože často ani nemají zvláštní sémantickou hodnotu, jejich význam tkví jinde, a to v hodnotách tradičních. Opakující se formule podporují právní jistotu, stabilitu ve vyjadřování a určitým způsobem dodávají právním textům homogenost. Jejich množství je nespočetné a opakují se pochopitelně i v různých variantách.

„Fallo: Que estimando como estimo la demanda presentada por doña Fátima Tarandant contra el Estado español y el Instituto Nacional de la Seguridad Social, sobre prestaciones, debo declarar y declaro el derecho de la actora a ...“⁵⁰ („Rozsudek: Po zvážení žaloby podané paní Fatimou Tarandant proti ..., přiznávám žalobci právo na...”)

„El Estado no asumirá ni responderá, en virtud de lo dispuesto en el presente Real Decreto-ley, de las obligaciones (...), de conformidad con lo establecido por la disposición adicional única del texto refundido de la Ley General...“⁵¹ („V souladu s ustanoveními tohoto královského zmocňovacího zákona stát nepřebírá ani neodpovídá za závazky (...), ve shodě s dodatečným ustanovením textu ...“)

„En uso de las facultades conferidas por el artículo 14.3 de la Ley 6/1997, (...), vengo en disponer el nombramiento...“⁵² („Na základě pravomoci svěřené článkem 14.3 zákona 6/1997, (...), nařizuji jmenování...”)

„Contra el presente acuerdo cabe interponer recurso contencioso-administrativo ante la Sala Tercera del Tribunal Supremo, en el plazo de dos meses contados desde el día siguiente al de su publicación en el «Boletín Oficial del Estado».“⁵³ („Proti tomuto rozsudku je možné podat odvolání (proti správnímu rozhodnutí) k třetímu senátu Nejvyššího soudu, a to ve lhůtě dvou měsíců ode dne následujícího po publikaci v BOE.“)

⁵⁰ Orden de 25 de octubre de 1995. Ministerio para las Administraciones Públicas (BOE 269 de 10/11/1995).

⁵¹ Real Decreto-ley 5/2009, de 24 de abril. Jefatura del Estado (BOE número 101 de 25/4/2009).

⁵² Resolución 432/38080/2009, de 15 de abril. Ministerio de Defensa (BOE 100 de 24/4/2009).

⁵³ Acuerdo de 31 de marzo de 2009. Consejo General del Poder Judicial (BOE 101 de 25/4/2009).

„El presente Real Decreto-ley entrará en vigor el día siguiente al de su publicación en el «Boletín Oficial del Estado».“⁵⁴ („Tento královský zmocňovací zákon vstoupí v platnost následujícího dne po publikaci v BOE.“)

„Por todo ello, de conformidad con lo establecido en el artículo 17 de la Ley 38/2003, de 17 de noviembre, General de Subvenciones, dispongo.“⁵⁵ („Proto, v souladu s ustanovením článku 17 zákona 38/2003,...., nařizují/ stanovují.“)

„Lo que se hace público a los efectos oportunos.“⁵⁶ („Zveřejňuje se pro případ dalšího řízení.“)

Mezi nejvýznamnější a nejnámější formule španělského právního vyjadřování patří tzv. *sanción real*, tj. formule uvozující španělskou ústavu (*Constitución española*), organické zákony (*Leyes Orgánicas*) a zákony (*Leyes*). Prostřednictvím této *sanción real* španělský král přijímá danou normu a uznává ji autoritativně za součást platného právního řádu. Její podoba je neměnná.

„A todos los que la presente vieren y entendieren. Sabed: Que las Cortes Generales han aprobado y Yo vengo en sancionar la siguiente Ley Orgánica/ Ley etc.“

Obdobně v závěru každého takového právního předpisu král vyslovuje:

„Mando a todos los españoles, particulares y autoridades, que guarden y hagan guardar esta Ley Orgánica/ Ley etc.“

5.3 Tvoření neologismů

Právní lexikum je v jistých ohledech bezesporu značně konzervativní povahy, zejména ve smyslu využívání archaických prostředků, latinismů apod. Tato vlastnost je ovšem současně kompenzována další vlastností, a to tendencí k vytváření novotvarů pro potřeby označení nových skutečností, institutů apod. Ve většině případů jde o obměny již existujících slov předponami či příponami, vytvořením nového slovního druhu, ale neologismy také vznikají odvozováním z jiných jazyků apod.

⁵⁴ Real Decreto-ley 5/2009, de 24 de abril. Jefatura del Estado (BOE número 101 de 25/4/2009).

⁵⁵ Orden FOM/999/2009, de 21 de abril. Ministerio de Fomento (BOE 100 de 24/4/2009).

⁵⁶ Resolución de 7 de abril de 2009. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE 101 de 25/4/2009).

alimentista/ alimentante (osoba pobírající výživné/ osoba poskytující výživné; odvozeno od *alimentos* – výživné, alimenty)

„Esta elección no será posible en cuanto contradiga la situación de convivencia determinada para el alimentista por las normas aplicables o por resolución judicial. También podrá ser rechazada cuando concurra justa causa o perjudique el interés del alimentista menor de edad.“⁵⁷

„La regulación de este contrato, (...), amplía las posibilidades que actualmente ofrece el contrato de renta vitalicia para atender a las necesidades económicas de las personas con discapacidad y, (...), y permite a las partes que celebren el contrato cuantificar la obligación del alimentante en función de las necesidades vitales del alimentista.“⁵⁸

deslegalizar (postavit mimo zákon, ilegalizovat)

„Por una parte, se deslegaliza por completo el régimen de resarcimientos por daños a las víctimas de bandas armadas y elementos terroristas.“⁵⁹

„La modificación del artículo 8 de la Ley 18/1999, de 29 de abril, reguladora de los consejos de atención a la infancia y a la adolescencia, deslegaliza la regulación que contiene ...“⁶⁰

Proces tvoření neologismů je však často nezáměrný. Nezřídka je užití určitého tvaru nadbytečné, jelikož slovo daného významu ve španělštině již existuje, v dané jazykové situaci španělštiny se v běžné mluvě nevyskytuje a ani je nezachycuje *DRAE*.

Typickým příkladem je slovo, které ve španělštině již existuje v obdobné formě a „inovací“ se změní např. pouze předpona či přípona. Tato tendence se překrývá s již komentovanou tendencí k rétoričnosti, zvučnosti projevu. V některých případech je tvoření takových slov ovlivněno podobně znějícími slovy jak ve španělštině, tak v jiných jazycích, zejména v angličtině a francouzštině.

⁵⁷ Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor. Jefatura del Estado (BOE número 15 de 17/1/1996).

⁵⁸ Ley 41/2003, de 18 de noviembre, de protección patrimonial de las personas con discapacidad. Jefatura del Estado (BOE número 277 de 19/11/2003).

⁵⁹ Ley 35/1995, de 11 de diciembre, de ayudas y asistencia a las víctimas de delitos violentos y contra la libertad sexual. Jefatura del Estado (BOE número 296 de 12/12/1995).

⁶⁰ Ley 24/1999, de 27 de diciembre, de Medidas Fiscales y Administrativas. Comunidad Autónoma de Madrid (BOE número 48 de 25/2/2000).

Setkáváme se tak s jevem, který bývá vnímán i jako nešvar, spojeným se snahou dosáhnout v projevu zdání ještě větší odbornosti a kompetentnosti. Alcaraz Varó a Hughes píší: „takové jazykové excesy jsou nepodložené, jelikož ani neosvětlují význam, ani nekrášlí projev, ani nijak nenapomáhají porozumění textu, který je sám o sobě složitý a sevřený.“⁶¹

Pokud se však na tuto otázku díváme jinou optikou, můžeme dojít k názoru, že jde o přirozený proces obměny a aktualizace jazykového materiálu. Snahy o potlačení tohoto jevu by potom byly čistě puristické, ačkoli je zřejmé, že inovativní jazykové prostředky jsou ve společnosti zpočátku vždy spíše odmítány a pronikají do jazyka postupně. Jak komentuje Lázaro Carreter, „obnova jazyků je spojená s životem mluvčích, s přirozenou touhou osvojit si novinky, které přináší materiální či duchovní pokrok, a potlačit tak to, co je nepotřebné. (...) ...tento proces, běžný ve všech jazycích, se neobejde bez odporu mluvčích samých, což je stejně potřebný jazykový jev, jako novátorské impulsy.“⁶²

Následující příklady zahrnují slova, která nejsou svým výskytem nijak výjimečná ani v legislativních ani jiných španělských právních textech. Slovník španělského jazyka (*DRAE*) však nezná ani jedno z těchto hesel.

necesariedad (namísto *necesidad* – potřeba, nutnost, povinnost)

“*Conviene también analizar la necesariedad de las intervenciones estatales, los costes que de ellas se derivan y las posibles alternativas.*”⁶³

“... *esa cuestión no es discutida por el recurrente, el cual no debate sobre la necesariedad o no de dichos requisitos, sino que como se ha indicado, su única pretensión es el acceso al Registro de la finca de su propiedad*”⁶⁴

⁶¹ „...tales excesos lingüísticos son injustificados, puesto que ni aclaran el sentido, ni embellecen el discurso ni facilitan en nada la ardua labor de comprensión de un tipo de textos ya de por sí complejo y denso.“ (Alcaraz Varó, Enrique – Hughes, Brian. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel Derecho, 2002, str. 125.)

⁶² „La renovación de los idiomas es aneja al hecho de vivir sus hablantes, al anhelo natural de apropiarse de las novedades que el progreso material o espiritual va añadiendo a lo que ya se posee, y de arrumbar (...) la parte inservible de lo poseído. (...) ...ese movimiento, normal en todos los idiomas, no se produce sin resistencias que surgen entre los hablantes mismos, y que no son menos necesarias en el acontecer idiomático que los impulsos innovadores.“ (Lázaro Carreter, Fernando. *El dardo en la palabra*. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 1997, str. 575.)

⁶³ Decisión del Consejo, de 23 de marzo de 1993. Comunidades Europeas (DOCE número 119 de 14/5/1993).

⁶⁴ Resolución de 31 de enero de 2006, de la Dirección General de los Registros y del Notariado. Ministerio de Justicia (BOE 58 de 9/3/2006).

originación (namísto *origin*, *procedencia* – původ, příčina, vznik)

„Originación de llamadas en la red telefónica pública en una ubicación fija. A efectos de la presente Recomendación, se considera que la originación de llamadas incluye el transporte de llamadas y está delineada de manera coherente, ...”⁶⁵

„En segundo lugar, se divide esta compensación por amortización anticipada entre la compensación que se hace a la entidad por desistir de un contrato y generarle una pérdida por los costes de originación del préstamo...”⁶⁶

exaccionar (namísto *exigir*, *reclamar* – vymáhat; odvozeno od *exacción* – vymáhání)

„... mecanismo de exaccionar una tasa suplementaria sobre la producción de leche que exceda de las cantidades de referencia reconocidas a los productores de los Estados miembros...”⁶⁷

„...una vez plasmada en el Catastro la modificación efectuada, se procederá a exaccionar el Impuesto correspondiente a los períodos impositivos anteriores no prescritos.”⁶⁸

causación (namísto *irrogación* – způsobení, zavinění; odvozeno od *causar* – zavinit, způsobit)

„...un nuevo régimen jurídico de reparación de daños medioambientales de acuerdo con el cual los operadores que ocasionen daños al medio ambiente o amenacen con ocasionarlo deben adoptar las medidas necesarias para prevenir su causación ...”⁶⁹

„...este tipo de agresiones con causación de lesiones no es un delito que sólo afecte a la persona agredida...”⁷⁰

⁶⁵ Recomendación de la Comisión, de 17 de diciembre de 2007. Unión Europea (DOUE número 344 de 28/12/2007).

⁶⁶ Ley 41/2007, de 7 de diciembre. Jefatura del Estado (BOE número 294 de 8/12/2007).

⁶⁷ Sentencia 45/2001, de 15 de febrero de 2001. Tribunal Constitucional (BOE número 65 de 16/3/2001).

⁶⁸ Ley foral 12/2006, de 21 de noviembre. Comunidad Foral de Navarra (BOE número 4 de 4/1/2007).

⁶⁹ Real decreto 2090/2008, de 22 de diciembre. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE número 308 de 23/12/2008).

⁷⁰ Sentencia 139/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

5.4 Lexikální redundance

K redundantnímu vyjadřování dochází v případech, kdy je zapotřebí zpřesnit a naprosto konkrétně vymezit význam daných jednotek jazyka. V těchto případech jde o adekvátní způsob vyjadřování. Slouží k vypočtení a uvedení všech možností, které je potřeba zahrnout, přestože se může jednat jen o nepatrné odstínění významových rozdílů. Obvykle jde o užití dvou či více slov s blízkým, navzájem se doplňujícím sémantickým obsahem, čímž se sleduje dosažení co největší přesnosti vyjádření pojmů.

Jak již bylo řečeno, v některých případech je tento způsob vyjadřování na místě. Ovšem neřídka nalezneme také případy, ve kterých je slovní redundance prostředkem čistě stylistickým, bez výrazné sémantické důležitosti. Tehdy se jedná o prosté rétorické obraty.

„...es necesaria una Ley de Enjuiciamiento Civil nueva, que, (...), exprese y materialice, ...“⁷¹

„No obstante, existen casos en que tales injerencias o intromisiones no pueden considerarse ilegítimas...“⁷²

„El Rey es el Jefe del Estado, símbolo de su unidad y permanencia, arbitra y modera el funcionamiento regular de las instituciones...“⁷³

5.5 Nominální vyjadřování

Jak již bylo řečeno výše, pro odborný styl je příznačná sevřená a statická výpověď, s minimem dějových, tj. slovesných prvků. Proto se odborný styl uchyluje k výraznému jmennému (nominálnímu) vyjadřování, které tyto charakteristiky textu poskytuje, na rozdíl od vyjadřování slovesného.

Nacházíme tak slovesná substantiva, slovesně-jmenné vazby a také substantivizované infinitivy.

⁷¹ Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil. Jefatura del Estado (BOE número 7 de 8/1/2000).

⁷² Ley Orgánica 1/1982, de 5 de mayo, de Protección Civil del Derecho al Honor, a la Intimidación Personal y Familiar y a la Propia Imagen. Jefatura del Estado (BOE número 115 de 14/5/1982).

⁷³ Constitución española de 27 de diciembre de 1978. Cortes Generales (BOE número 311 de 29/12/1978). Čl. 56.1.

Proces nominalizace ústí v produkci slov s příponami jako *-ión*, *-dad*, *-miento* a jiné. Pokud se taková slova seskupí v kratším úseku za sebou, mohou působit značně nelibozvučně.

„Notificación de suspensión de calificación.“⁷⁴

„... «violencia de género» comporta un régimen distinto y más severo de suspensión de la ejecución de la pena privativa de libertad y de sustitución de la misma, pero el mismo se debe a la previsión específica al respecto de preceptos que no han sido cuestionados...“⁷⁵

Slovesně-jmenné vazby jsou vazby slovesa velmi obecného významu a jména (často slovesného substantiva), které doplňuje a de facto nese sémantický obsah celého vyjádření. Tyto vazby lze obvykle nahradit jedním plnovýznamovým slovesem, avšak vzhledem k potřebám odborného textu je žádoucí právě užití slovesně-jmenné vazby. Významově oslabená, „vyprázdňená“ slovesa, která figurují ve slovesně-jmenných vazbách, slouží k vyjádření významů sloves jako např. *hacer* (učinit, provést, vykonat aj.), *decir* (říct, vyjádřit, vyslovit, prohlásit aj.), *tomar* (přijmout aj.), *decidir* (rozhodnout) apod.

dar cumplimiento namísto *cumplir* (s/plnit, dodržet)

„El Ministerio de Economía y Hacienda realizará las modificaciones presupuestarias necesarias para dar cumplimiento a lo previsto en este real decreto.“⁷⁶

proceder a la reformulación namísto *reformular* (přeformulovat, přepracovat)

„Cuando la cuantía de la subvención concedida sea inferior, en un porcentaje superior a un 40% a la solicitada, el beneficiario procederá a la reformulación de la solicitud...“⁷⁷

pronunciar/ decretar/ dictar sobreseimiento namísto *sobreseer* (odročit)

„En caso de no formularse aclaraciones y precisiones, el tribunal sólo decretará el sobreseimiento del pleito si no fuese en absoluto posible determinar en qué consisten las pretensiones del actor“⁷⁸

⁷⁴ Resolución de 13 de marzo de 2009. Ministerio de Justicia (BOE 89 de 11/4/2009).

⁷⁵ Sentencia 45/2009, de 19 de febrero de 2009. Tribunal Constitucional (BOE número 63 de 14/3/2009).

⁷⁶ Real Decreto 542/2009, de 7 de abril, por el que se reestructuran los departamentos ministeriales. Presidencia del Gobierno (BOE número 85 de 7/4/2009).

⁷⁷ Resolución de 25 de febrero de 2009, de la Subsecretaría. Ministerio de Cultura (BOE 65 de 17/3/2009).

⁷⁸ Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil. Jefatura del Estado (BOE número 7 de 8/1/2000).

interponer recurso namísto *recurrir* (podat opravný prostředek, odvolat se)

„El plazo para *interponer dichos recursos* es, respectivamente de uno (1) o dos (2) meses a partir del día siguiente al de la publicación de aquella en el "Boletín Oficial del Estado“ „...“⁷⁹

proceder a la admisión namísto *admitir* (přijmout, akceptovat)

proceder a descontar y retener namísto *descontar y retener* (odečíst a strhnout)

presentar una reclamación namísto *reclamar* (podat stížnost)

V této práci bude ještě jednou zaměřena pozornost na problematiku nominálního vyjadřování, a to v části věnující se morfosyntaktickým specifikům právní španělštiny.

⁷⁹ Anuncio de la Demarcación de Carreteras del Estado en Aragon sobre la Resolución de 25 de febrero de 2009 de la Secretaría de Estado de Infraestructuras. Ministerio de Fomento (BOE 83 de 6/4/2009).

6. Morfosyntaktické zvláštnosti právní španělštiny

Morfologie a syntax jsou dalšími jazykovými plány, ve kterých právní jazyk vykazuje zvláštní a často i velmi ojedinělé rysy. V souladu s již zmíněným sklonem k jisté archaičnosti projevu tak hojně nacházíme např. tvary subjunktivu budoucího času, jehož užití je v běžné španělštině naprosto výjimečné. Sevřenost a neosobní charakter textů jsou podporovány uplatněním nefinitních slovesných tvarů, pasivních konstrukcí, preferencí nominálních vyjádření před slovesnými konstrukcemi. Apelativní funkci právního jazyka zastupují různé způsoby vyjadřování uložení povinnosti, tedy způsoby rozkazu. Řada jazykových jevů dodává jazyku právního projevu určitý rytmus, rytmicky člení delší výpovědi. Mezi tyto jevy patří mj. opakování a kumulace slov v jedné výpovědi, dvojice slov, časté užívání příslovčí se zakončením na *– mente*. V neposlední řadě je třeba zmínit několik skutečností týkajících se syntaxe, a to zejména případy velmi složité syntaktické formy či případy odchylek od normativní větné stavby.

6.1 Slovesné konstrukce

6.1.1 Výskyt tvarů subjunktivu budoucího času – prostého a složeného (*futuro de subjuntivo – simple y perfecto*) – *fuere, hubiere sido*

Tvary subjunktivu budoucího času (prostého i složeného) jsou v moderní mluvené španělštině prakticky mrtvé. Objevují se velmi sporadicky jako literární archaismy a jak poznamenává Alarcos Llorach, také ve rčeních typu „*adonde fueres haz lo que vieres*“ (přísluví „když jsi v Římě, chovej se jako Říman“), „*sea lo que fuere*“ (buď jak buď)⁸⁰. Jedinou oblastí, ve které je budoucí subjunktiv přítomen a aktivně využíván, a to opravdu hojně, je právní jazyk.

„*A todos los que la presente vieren y entendieren, sabed: ...*“⁸¹

„*Si el Congreso de los Diputados, por el voto de la mayoría absoluta de sus miembros, otorgare su confianza a dicho candidato...*“⁸²

⁸⁰ Alarcos Llorach, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Real Academia Española. Colección Nebrija y Bello. Madrid: Espasa, 2002, str. 201.

⁸¹ CE. Op. cit. Sanción real.

⁸² CE. Op. cit. Čl. 99.3.

„Si transcurrido el plazo de dos meses, a partir de la primera votación de investidura, ningún candidato hubiere obtenido la confianza del Congreso, ...“⁸³

„En el caso de que la gestión recaudatoria esté encomendada a otro ente territorial (...), con el que se hubiere formalizado el correspondiente convenio o en el que se hubiere delegado esta facultad, se deberá remitir...“⁸⁴

„... se amplían los supuestos en los que se pueden imponer medidas de internamiento en régimen cerrado a los menores, (...), cuando el menor perteneciere o actúe al servicio de una banda, organización o asociación, incluso de carácter transitorio, que se dedicare a la realización de tales actividades.“⁸⁵

„Los académicos correspondientes estarán obligados a contribuir con sus noticias y luces a los fines de la Academia, y a cumplir los encargos que ésta les hiciera.“⁸⁶

„Son incapaces de suceder por causa de indignidad: a) Los padres que abandonaren, prostituyeren o corrompieren a sus descendientes. b) El que fuere condenado por haber atentado contra la vida del causante, (...). c) El que fuere condenado a pena de inhabilitación especial (...). d) El que fuere condenado por acusación o denuncia falsa (...). f) El que, con amenaza, fraude o violencia, obligare al causante o al fiduciario a otorgar, revocar o modificar las disposiciones sucesorias. g) El que por iguales medios impidiera a otro otorgar pacto sucesorio, testamento o acto de ejecución de la fiducia, o revocar o modificar los que tuviese hechos, o suplantare, ocultare o alterare otros posteriores.“⁸⁷

Názory na opodstatněnost užívání budoucího subjektivu v právních textech se různí. Zatímco Calvo Ramos vidí jeho smysl v odlišení a zpřesnění významových nuancí⁸⁸, Alcaraz Varó a Hughes považují jeho užití za překonané a shledávají ho čistě stylistickou záležitostí,

⁸³ CE. Op. cit. Čl. 99.5.

⁸⁴ Resolución de 3 de abril de 2009, de la Dirección General de Coordinación Financiera con las Comunidades Autónomas y con las Entidades Locales. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE número 91 de 14/4/2009).

⁸⁵ Ley orgánica 8/2006, de 4 de diciembre de 2006, por la que se modifica la Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. Jefatura del Estado (BOE número 290 de 5/12/2006).

⁸⁶ Real Decreto 39/2009, de 23 de enero, por el que se aprueban los Estatutos de la Real Academia de la Historia. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte (BOE número 40 de 16/2/2009).

⁸⁷ Ley 1/1999, de 24 de febrero, de Sucesiones por Causa de Muerte. Comunidad Autónoma de Aragón (BOE número 72 de 25/3/1999).

⁸⁸ Calvo Ramos, Luciana. *Introducción al estudio del lenguaje administrativo: gramática y textos*. Madrid: Gredos, 1980, str. 126-128.

dodávající projevu majestátní tón⁸⁹. Zastávají názor, že nahrazení budoucího subjunktivu subjunktivem přítomného času tento charakter projevu nijak nepoškozuje, právě naopak, dodává mu přirozenost, adekvátní pro současný stav španělštiny. Zvláště v případech, kdy jsou různé druhy subjunktivů v jedné výpovědi kombinovány více méně libovolně, bez ohledu na časovou posloupnost. Za příklad uvádějí větu:

„Cuando la defunción de un litigante conste al tribunal y no se personare el sucesor en el plazo de los cinco días siguientes, se permitirá a las demás partes pedir (...) que se les notifique la existencia del proceso...“⁹⁰

Domnívám se však, že důvodů užívání subjunktivu budoucího času je více. Pokud se například zaměříme na podmínkové věty se *si* (podmínka skutečná v budoucnosti, typ „Pokud se nedostavíte, ponese odpovědnost.“), ve kterých po spojce *si* nemůže následovat ani indikativ budoucího času, ani subjunktiv přítomný, užití budoucího subjunktivu může být vyloženo jako projev vůle zachovat danou modálnost i budoucí temporální charakter. Běžně po spojce *si* v podmínce následuje indikativ přítomného času, ovšem troufám si tvrdit, že užití budoucího subjunktivu v těchto případech nemusí být neopodstatněné.

„Si la parte demandante se personare ante el mismo en el plazo de un mes desde la notificación de la resolución que declare la falta de jurisdicción, se entenderá haberlo efectuado en la fecha en que se inició el plazo para interponer el recurso contencioso – administrativo, si hubiere formulado éste siguiendo las indicaciones de la notificación del acto...“⁹¹

Objevují se nicméně i taková podmínková souvětí, ve kterých vystupuje budoucí subjunktiv spolu s dalšími subjunktivy (zde: subjunktiv imperfekta, subjunktiv přítomný), ovšem při pohledu na souvětí jako celek je jejich užití poněkud nesystémové.

„Si la Administración no hiciera efectiva al contratista la contraprestación económica o no entregare los medios auxiliares (...) y no procediese la resolución del contrato

⁸⁹ Alcaraz Varó, Enrique – Hughes, Brian. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel Derecho, 2002, str. 103-104.

⁹⁰ LEY 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil. Jefatura del Estado (BOE número 7 de 8/1/2000).

⁹¹ Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la Jurisdicción Contencioso-administrativa. Jefatura del Estado (BOE número 167 de 14/7/1998).

*o no la solicitase el contratista, éste tendrá derecho al interés de demora de las cantidades o valores económicos que aquéllos signifiquen...*⁹²

6.1.2 Nefinitní (neurčité/ jmenné) slovesné tvary

Nefinitní slovesné tvary jsou „prostředkem k vyjádření formální reprezentativnosti (slovníkový tvar) a funkční ekonomie.“⁹³ Jejich funkční i formální charakteristika je staví na pomezí mezi jmenné a slovesné tvary, proto bývají označovány za jmenné formy slovesa. Ovšem na rozdíl od finitních slovesných tvarů nejsou schopny tvořit samostatně ve větě predikát (přísudek). Významnou charakteristikou nefinitních slovesných tvarů je absence některých slovesných kategorií, zejména postrádáme morfémy čísla a osoby. Stejně tak nelze ze samotného nefinitního slovesného tvaru určit čas slovesného děje, k tomu slouží až kontext celé věty.

Mezi nefinitní slovesné tvary řadíme **participium** a **gerundium**, jejichž aplikace je v právním jazyce velmi frekventovaná a jimž bude věnován i následující výklad, a konečně **infinitiv**. Tyto nefinitní formy mají kromě slovesné povahy rovněž hodnoty substantivní (viz infinitiv), adjektivní (viz participium) a adverbialní (viz gerundium).

a) Participium

Participium (příčestí minulé) vystupuje v první řadě v adjektivní funkci jako komplement jména ve jmenném syntagmatu. V závislosti na typu slovesa, od kterého je odvozeno, může mít význam činný i trpný. Tyto tvary jsou schopny vyjádřit rod a číslo, a tak vykazují gramatickou shodu se jménem, které významově doplňují a rozvíjí.

„Los niños gozarán de la protección prevista en los acuerdos internacionales que velan por sus derechos.“⁹⁴

„Solamente los españoles serán titulares de los derechos reconocidos en el artículo...“⁹⁵

„De conformidad con lo establecido en el artículo 8.º“⁹⁶

Participium vyjadřuje odstup, dodává výrazu určitou neosobní povahu a lakonický tón, který je velmi typický pro právní texty.

⁹² Ley 30/2007, de 30 de octubre, de Contratos del Sector Público. Jefatura del Estado (BOE número 261 de 31/10/2007).

⁹³ Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004, str. 141.

⁹⁴ CE. Op. cit. Čl. 39.4.

⁹⁵ CE. Op. cit. Čl. 13.2.

⁹⁶ Orden ARM/284/2009, de 28 de enero. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE 40 de 16/2/2009).

Participium se také objevuje v tzv. absolutních klauzulích. Jde o polovětné konstrukce (nikoli tedy o větné útvary), které se ovšem vyznačují svou syntaktickou autonomií. Klauzule přináší do výpovědi nové sdělení, nezávislé na sdělení hlavním. Obvykle stojí v antepozici k hlavnímu sdělení, ale to nemusí být nutně pravidlem. Participiální absolutní klauzule v zásadě značí okolnost časově předcházející k času slovesa věty hlavní. Základní charakteristikou této vazby je tedy její pasivní charakter a z temporálního hlediska předčasnost vzhledem k hlavní větě.

Mnohé z participiálních vazeb se vlivem svého velmi frekventovaného užívání staly opakujícími se formulemi: „*transcurrido el plazo*“ (po vypršení lhůty), „*instruido el expediente*“ (po zahájení řízení), „*cumplidos los trámites*“ (po splnění náležitostí).

V lexikografických pracích lze zaznamenat zpřístupněný výklad významů některých participií v kontextu administrativně-právních projevů. Např. *visto*: (soudně) projednaný, po projednání (čeho); s přihlédnutím, vzhledem (k čemu), s ohledem (na).⁹⁷

„*Aprobados los presupuestos generales del Estado, el Gobierno podrá presentar proyectos de ley que...*“⁹⁸

„*Aprobada la reforma por las Cortes Generales, será sometida a referéndum para su ratificación.*“⁹⁹

„*Visto el expediente incoado en la Dependencia del Área de Industria y Energía (...), a instancia de Red Eléctrica de España, S. A., (...). Vista la Resolución de fecha 13 de julio de 2007 (...) se formula la declaración de impacto ambiental del proyecto (...). Visto el informe de la Comisión Nacional de Energía aprobado por el Consejo de Administración en su sesión...*“¹⁰⁰

„... una vez *cumplidos todos los trámites que se establecen en las citadas Leyes, resuelvo*“¹⁰¹

⁹⁷ Cf. Brynda, Jiří. *Španělsko- český právní a ekonomický slovník*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 698.

⁹⁸ CE. Op. cit. Čl. 134.5.

⁹⁹ CE. Op. cit. Čl. 168.3.

¹⁰⁰ Resolución de la Dirección General de Política Energética y Minas. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (BOE 97 de 21/4/2009).

¹⁰¹ Orden ARM/284/2009, de 28 de enero. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE 40 de 16/2/2009).

„Dado que, una vez transcurrido el plazo establecido en el artículo 17,... el Consejo no había adoptado las medidas propuestas“¹⁰²

„En caso de discrepancia, la Comisión Mixta de Interpretación y Seguimiento del Convenio, oídas las partes, resolverá de acuerdo con su mejor criterio.“¹⁰³

„Vistas las solicitudes presentadas por los Profesores de Escuela Universitaria, (...), para integrarse en el cuerpo de Profesores Titulares de Universidad y, una vez comprobado el cumplimiento por los interesados de los requisitos establecidos...“¹⁰⁴

b) Gerundium

Gerundium je dalším nefinitním slovesným tvarem, má formu jednoduchou (*diciendo*) a složenou (*habiendo dicho*). Z funkčního hlediska může vyjadřovat příčinný vztah, způsob, podmínku, přípustku, důsledek či časový vztah, a to současnost probíhajících dějů, případně bezprostřední předčasnost. Složeným gerundiem bývá vyjádřen děj ukončený, děj již proběhlý před dějem slovesa finitního.

Absolutní gerundium (absolutní klauzule s gerundiem) je taková vazba, ve které podmět gerundia není totožný ani s podmětem finitního slovesa, ani s přímým předmětem. Podmět gerundia je v tomto případě nutné vyjádřit, obvykle za samotným tvarem gerundia.

„Por el presente anuncio, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 59.5 (...), y desconociéndose el último domicilio de los interesados, se les notifica que pueden...“¹⁰⁵

Pro vyjádření durativnosti, tedy trvání děje, se gerundium užívá v opisných vazbách ve spojení se slovesy typu „*estar*“, „*venir*“ apod.

„ha de serle imputada la comisión de la infracción a quien estaba efectuando el gobierno de la misma“¹⁰⁶

¹⁰² Reglamento (CE) n° 304/2009 de la Comisión, de 14 de abril de 2009. Unión Europea (DOUE número 96 de 15/4/2009).

¹⁰³ Resolución de 3 de marzo de 2009. Ministerio de Trabajo e Inmigración (BOE 68 de 20/3/2009).

¹⁰⁴ Resolución de 22 de febrero de 2009, de la Universidad de Barcelona. Universidades (BOE 104 de 29/4/2009).

¹⁰⁵ Anuncio de la Dirección General del Tesoro y Política Financiera sobre notificación de expedientes sancionadores. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE 81 de 3/4/2009).

¹⁰⁶ Anuncio de la Subdirección General de Recursos sobre notificación de la resolución recaída en el recurso administrativo 2007/00546. Ministerio de Fomento (BOE 137 de 6/6/2008).

Sloveso ve tvaru gerundia může naznačovat děj, který v časové rovině probíhá současně s dějem slovesa hlavní věty.

„se remitirá escrito individual con acuse de recibo, (...), indicando el lugar, día y hora, el Orden del Día y explicando si se trata de Asamblea Ordinaria o Extraordinaria.“¹⁰⁷

Ve španělských právních textech jsou poměrně časté případy nenormativního užívání gerundia, a to ve dvou možných jazykových jevech. Prvním z nich je užívání tohoto tvaru pro vyjádření časové následnosti (šp. „*gerundio de posteridad*“), kdy děj vyjádřený gerundiem následuje až po ději slovesa ve větě hlavní. Alarcos Llorach připouští tuto možnost jedině v případech, kdy děj vyjádřený gerundiem následuje po ději hlavním bezprostředně.¹⁰⁸ Druhým případem nenormativního vyjadřování pomocí gerundia je tzv. „gerundium BOE“ (šp. „*gerundio del BOE*“). Z tohoto označení, které v literatuře běžně nacházíme (Alcaraz Varó a Hughes, Prieto de Pedro, Calvo Ramos aj.), je patrné, že jeho výskyt je typický právě pro španělské právní projevy, od legislativy až po rozsudky. O „*gerundio del BOE*“ mluvíme v situaci, kdy gerundium vystupuje v pozici adjektiva a v podstatě nahrazuje vztažnou větu. Norma však připouští pouze dva možné případy použití gerundia ve funkci přívlastku, a to u gerundií od sloves *hervir* (vřít, vařit se) a *arder* (hořet, plát): „*el agua hirviendo*“, „*la retama ardiendo*“. Ve španělských právních textech však nacházíme např.: „*decreto disponiendo*“, „*orden nombrando*“, „*instancias solicitando*“, „*resolución aprobando*“, „*edicto convocando*“ aj.

„...el Presidente de la Comisión dictará resolución convocando a todos los candidatos admitidos para realizar el acto de presentación...“¹⁰⁹

„Se dicta sentencia desestimando la demanda en cuanto a los anteriores apartados a) y b) y declarando procedente la disolución de la sociedad civil ...“¹¹⁰

„Con fecha 31 de diciembre de 2004 el Juzgado de Instrucción núm. 5 de los de Vilanova i la Geltrú dictó Auto acordando la incoación de diligencias urgentes ...“¹¹¹

¹⁰⁷ Resolución de 31 de marzo de 2009, de la Secretaría General Técnica. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación (BOE 97 de 21/4/2009).

¹⁰⁸ Cf. Alarcos Llorach, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Real Academia Española. Colección Nebrija y Bello. Madrid: Espasa, 2002, str. 183.

¹⁰⁹ Resolución de 1 de abril de 2009, de la Universidad de Extremadura. Universidades (BOE 101 de 25/4/2009).

¹¹⁰ Resolución de 11 de febrero de 2005. Ministerio de Justicia (BOE 95 de 21/4/2005).

Velmi častý je výskyt gerundií na počátku věty ve spojení se spojkou „*que*“. Podobně jako u participií můžeme nalézt slovníkové podchyčení lexikalizace některých tvarů. Např.: *resultando*: vzhledem k tomu, že; jelikož; *considerando*: vzhledem k tomu, že; jelikož.¹¹²

„Resultando que la petición de Red Eléctrica de España, Sociedad Anónima ha sido sometida a información pública, Resultando que remitidas por la Dependencia del Área de Industria y Energía (...) y solicitada la conformidad, oposición o reparos a la instalación proyectada, Resultando que enviadas por la Dependencia del Área de Industria y Energía de la Subdelegación del Gobierno en Teruel separatas del anteproyecto al Ayuntamiento de Escucha, Considerando que se han cumplido los trámites reglamentarios que se establecen en el Real Decreto 1955/2000, ...“¹¹³

Lze konstatovat, že nefinitní slovesné tvary, ať gerundia či participia, jsou velmi oblíbeným jazykovým prostředkem právních textů. Často se kumulují v krátkých textových úsecích za sebou. To může, ale v případě stylistické obratnosti také nemusí, mít za následek horší přehlednost a srozumitelnost projevu.

„Los que perteneciendo, actuando al servicio o colaborando con las bandas armadas, organizaciones o grupos terroristas descritos en el artículo anterior, atentaren contra las personas, incurrirán...“¹¹⁴

„... es necesario acometer una profunda revisión de los programas, incorporando nuevos temas, reformando unos y suprimiendo otros.“¹¹⁵

6.1.3 Pasivní konstrukce

Pro právní španělštinu je dalším charakteristickým rysem velké množství pasivních konstrukcí (*pasiva/ pasiva refleja*). Uplatnění trpného rodu je vhodné zejména kvůli odosobněnému, resp. neosobnímu charakteru právních textů, a to ve výpovědích, ve kterých se záměrně neuvádí autor daného jednání.

¹¹¹ Sentencia 140/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

¹¹² Cf. Brynda, Jiří. *Španělsko- český právnícký a ekonomický slovník*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007, str. 154, str. 609.

¹¹³ Resolución de la Dirección General de Política Energética y Minas. Ministerio de Industria, Turismo y Comercio (BOE 97 de 21/4/2009).

¹¹⁴ Ley orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Jefatura del Estado (BOE número 281 de 24/11/1995), čl. 571.

¹¹⁵ Orden DEF/473/2008, de 19 de febrero. Ministerio de Defensa (BOE 50 de 27/2/2008).

Nejčastější formou trpného rodu ve španělštině je *pasiva refleja*, která jak plní funkci zamlčení identity konatele, tak i vytváří dojem odstupů a odosobněnosti.

„se anula la licitación correspondiente al Expediente D/0156/A/8/2 para la contratación de un seguro de accidentes, responsabilidad y daños para embarcaciones“¹¹⁶

Existuje varianta tzv. perifrastického pasiva (*pasiva perifrástica*), kdy je využito vazby slovesa (jako např. *ser, estar, quedar, venir*) a přičestí plnovýznamového slovesa. Zde bývá agent vyjádřen za pomoci předložky *por*.

„Los proyectos de Ley serán aprobados en Consejo de Ministros, que los someterá al Congreso,...“¹¹⁷

„En ejercicio de las atribuciones que me están conferidas en el art. 12.2.f) de la Ley 6/1997, de 14 de abril, (...), vengo en disponer...“¹¹⁸

Ve španělských právních textech se však vyskytuje i zvláštní případ *pasiva refleja*, nepřiliš obvyklý v obecné španělštině. Na rozdíl od obecného jazyka je v právním jazyce v tomto užití *pasiva refleja* často vyjádřen agent, a to právě za pomoci předložky *por*. Jde o následující užití:

„Por el Juez se concede la palabra al Ministerio Fiscal“

„La justicia emana del pueblo y se administra en nombre del Rey por Jueces y Magistrados integrantes del poder judicial,...“¹¹⁹

Alcaraz Varó a Hughes poukazují na fakt, že v běžném jazyce by se tato konstrukce nahradila buď větou v činném rodě, anebo rodě trpném, ovšem za použití perifrastického pasiva. Věta by tedy zněla např.: „La justicia emana del pueblo y la administran, en nombre del Rey, Jueces y Magistrados integrantes del poder judicial,...“

6.1.4 Formy rozkazu

Vzhledem ke své povaze je právní jazyk nutně spjat s modalitou deontickou a epistemickou. Epistemická modalita se vztahuje na vyjádření možnosti, dovolenosti a má v právních textech své významné místo. Avšak deontická modalita, vyjadřující povinnost,

¹¹⁶ Anuncio de la Jefatura de Asuntos Económicos de la Guardia Civil. Ministerio del Interior (BOE 94 de 17/4/2009).

¹¹⁷ CE. Op. cit. Čl. 88.

¹¹⁸ Orden DEF/1012/2009, de 20 de abril. Ministerio de Defensa (BOE 102 de 27/4/2009).

¹¹⁹ CE. Op. cit. Čl. 117.1.

nutnost či závazek, je pro právní projev takřka inherentním rysem, jelikož naplňuje jednu z jeho zásadních funkcí, a to funkci apelativní.

Pro vyjádření rozkazu či zákazu se administrativně-právní španělština obrací ke třem nejdůležitějším prostředkům. Jsou jimi tvary imperativu - subjunktivu, tvary budoucího času a času přítomného.

„Dése traslado de esta sentencia al Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 2 de Almería.“¹²⁰

„Publíquese el anterior fallo en el BOE conforme a lo dispuesto en el art. 72.2. LJCA.“¹²¹

„La propuesta de adjudicación del puesto se efectuará atendiendo a la puntuación total obtenida.... El plazo para tomar posesión será de tres días hábiles si no implica cambio de residencia del funcionario.... La resolución expresará, además de los datos relativos a la provisión del puesto de trabajo, la procedencia del funcionario a quien se adjudique la plaza.... El plazo de toma de posesión empezará a contarse a partir del día siguiente al del cese, que deberá efectuarse dentro de los tres días hábiles siguientes a la publicación de la resolución del concurso en el Boletín Oficial del Estado.“¹²²

„... a propuesta de la Vicepresidenta Primera del Gobierno y Ministra de la Presidencia y previa deliberación del Consejo de Ministros en su reunión del día 24 de abril de 2009,

DISPONGO: En atención a los méritos y circunstancias concurrentes, vengo en conceder, ...“¹²³

„...en virtud de las atribuciones conferidas en la Orden de Economía y Hacienda 4077/2005, de 26 de diciembre, en su artículo 2.1, sobre competencias para la declaración de pago indebido, resuelvo: ...“¹²⁴

¹²⁰ Sentencia de 20 de enero de 2009, de la Sala Tercera del Tribunal Supremo. Tribunal Supremo (BOE número 67 de 19/3/2009).

¹²¹ Sentencia de 16 de diciembre de 2008, de la Sala Tercera del Tribunal Supremo. Tribunal Supremo (BOE número 77 de 30/3/2009).

¹²² Resolución de 21 de abril de 2009, de la Presidencia del Consejo de Estado. Consejo de Estado (BOE 104 de 29/4/2009).

¹²³ Real Decreto 782/2009, de 24 de abril. Ministerio de la Presidencia (BOE 101 de 25/4/2009).

¹²⁴ Anuncio de la Sección Económico Administrativa nº 063 del Ministerio de Defensa, Ejército del Aire. Ministerio de Defensa (BOE 104 de 29/4/2009).

6.2 Jmenné konstrukce

Jak již bylo vyloženo v části věnující se lexikálně-stylistickým otázkám právní španělštiny, tendence k upřednostňování jmenných forem na úkor forem slovesných je patrná na několika úrovních a různými způsoby. Obecně lze konstatovat, že jmenné konstrukce nalézají v právním projevu větší prostor nežli konstrukce verbální.

6.2.1 Nominalizace (nahrazování slovesných konstrukcí konstrukcemi jmennými)

Nejčastějším prostředkem nominalizace je tvoření tzv. slovesných (deverbativních) substantiv, tedy podstatných jmen vzniklých ze slovesného základu.

Španělská substantiva mohou pochopitelně zahrnovat mnoho typů přípon, ale v odborném stylu, a to zejména právním, jsou nejpočetnějšími následující přípony: *-ción*, *-ión*, *-al*, *-able*, *-ado*, *-miento*, *-dad*. Výrazy zakončené na *-al*, *-able* bývají substantivizovaná adjektiva, přípona *-ado* značí participiální původ.

enajenación (zcizení práva; prodej, zpeněžení; převod vlastnického práva)

„A que estudie medidas que pudieran incrementar la transparencia en las actuaciones que lleve a cabo en materia de enajenación de viviendas y locales de negocio previamente arrendados,...“¹²⁵

contratación (uzavření smlouvy, kontraktace)

*„Compromiso cuantitativo de contratación laboral, que no podrá ser inferior al 60% de los alumnos formados con evaluación positiva...“*¹²⁶

disfrute (požívání, využívání)

*„la Comunitat Valenciana deberá proceder a un adecuado control de la ayuda que asegure la correcta obtención, disfrute y destino de los fondos percibidos por el beneficiario.“*¹²⁷

sobreseimiento (odročení, přerušení/ odklad řízení)

*„el instructor podrá proponer conforme a criterios jurídicos, el sobreseimiento y archivo de las actuaciones...“*¹²⁸

¹²⁵ Resolución de 25 de febrero de 2009. Cortes Generales (BOE 102 de 27/4/2009).

¹²⁶ Resolución de 6 de abril de 2009, del Servicio Público de Empleo Estatal. Ministerio de Trabajo e Inmigración (BOE 104 de 29/4/2009).

¹²⁷ Resolución de 12 de enero de 2009, de la Dirección General de Cooperación Territorial. Ministerio de Educación, Política Social y Deporte (BOE 103 de 28/4/2009).

toma (převzetí; ~ *de posesión* – převzetí/ nastoupení do úřadu)

„La toma de posesión del nuevo destino se realizará conforme a lo establecido en el artículo 48 del Real Decreto 364/1995...“¹²⁹

sometimiento (podrobení se, podřízení se)

„es muy difícil obtener información sobre las personas (...), con el consiguiente sometimiento a tutela o a curatela,...“¹³⁰

Dále je možné se setkat s tvary substantivizovaného infinitivu, ačkoli v podstatně menší míře (*el hacer, el decir*).

6.2.2 Slovesně-jmenné vazby

Jak již bylo popsáno v kapitole týkající se lexikálně-stylistických specifíků, slovesně-jmenné vazby jsou v právních projevech oblíbeným jazykovým prostředkem. Jejich hlavním rysem je přesunutí sémantické složky ze slovesa na substantivum, nejčastěji na deverbativní substantivum. Toto je poté doprovázeno slovesem s obecným významem, bez zvláštního sémantického obsahu.

efectuar el control (prověřovat, kontrolovat), i. e. *controlar*

„Se efectuarán controles en todas las explotaciones con animales reproductores, para determinar el número y el porcentaje de explotaciones infectadas...“¹³¹

estar en posesión (vlastnit), i. e. *poseer*

„Las compañías aéreas comunitarias que deseen operar servicios aéreos regulares (...), deberán estar en posesión de una licencia de explotación en vigor,...“¹³²

hacer entrega (odevzdat, předat), i. e. *entregar*

„Simultáneamente a la presentación de dicha declaración harán entrega a la oficina gestora de las precintas señaladas para su destrucción.“¹³³

¹²⁸ Resolución de 17 de febrero de 2009, de la Dirección General de Trabajo. Ministerio de Trabajo e Inmigración (BOE 54 de 4/3/2009).

¹²⁹ Resolución de 6 de abril de 2009, de la Secretaría de Estado de Seguridad. Ministerio del Interior (BOE 104 de 29/4/2009).

¹³⁰ Ley 1/2009, de 25 de marzo, de reforma de la Ley de 8 de junio de 1957, sobre el Registro Civil. Jefatura del Estado (BOE número 73 de 26/3/2009).

¹³¹ Real Decreto 360/2009, de 23 de marzo. Ministerio de Medio Ambiente, y Medio Rural y Marino (BOE número 89 de 11/4/2009).

¹³² Resolución de 27 de marzo de 2009, de la Subsecretaría. Ministerio de Fomento (BOE número 96 de 20/4/2009).

dar cumplimiento (splnit, dodržet, provést), i. e. *cumplir*

„... al objeto de dar cumplimiento al artículo 193.5 del texto refundido de la Ley Reguladora de las Haciendas Locales aprobado por Real Decreto Legislativo 2/2004,...“¹³⁴

formular alegaciones (prohlásit, tvrdit, argumentovat), i. e. *alegar*

„Han (...) formulado alegaciones el Abogado del Estado y el Fiscal General del Estado.“¹³⁵

6.2.3 Kumulace jmenných tvarů ve větě

Za účelem dosažení přesnosti a úplnosti vyjadřování se často aplikují dlouhé výčty, ve kterých jsou vypočteny všechny možné případy, které autor zahrnuje.

„Los españoles son iguales ante la ley, sin que pueda prevalecer discriminación alguna por razón de nacimiento, raza, sexo, religión, opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social.“¹³⁶

„Las donaciones, herencias a beneficio de inventario, legados u otras aportaciones a título gratuito procedentes de particulares,.... Los ingresos por tasas, tarifas, precios por prestación de servicios, cánones u otros lícitos a los que tenga derecho...“¹³⁷

Kromě obsáhlých výčtů lze rovněž pozorovat vysokou četnost přívlastku neshodného tvořeného předložkou *de* a jménem.

„El informe técnico de la memoria y de los pliegos de cláusulas administrativas y de prescripciones técnicas de los contratos de servicios de mantenimiento, conservación, reparación y actualización de equipos físicos y lógicos que hayan sido previstos en el correspondiente Plan Estratégico Departamental.“¹³⁸

6.2.4 Postavení adjektiv

Postavení adjektiva je proměnlivé v závislosti na logických, stylistických či rytmických faktorech. V nominálních syntagmatech tak adjektivum vzhledem k substantivu

¹³³ Orden EHA/886/2009, de 1 de abril. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE número 88 de 10/4/2009).

¹³⁴ Real Decreto-ley 5/2009, de 24 de abril. Jefatura del Estado (BOE número 101 de 25/4/2009).

¹³⁵ Sentencia 140/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

¹³⁶ CE. Op. cit. Čl. 14.

¹³⁷ Resolución de 23 de octubre de 2008, de la Secretaría General Técnica. Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación (BOE 262 de 30/10/2008).

¹³⁸ Orden IGD/985/2009, de 17 de abril. Ministerio de Igualdad (BOE número 99 de 23/4/2009).

stojí v antepozici či postpozici a vytváří různé kombinace, přičemž postavení ovlivňuje i jeho význam.

Adjektivum v antepozici k substantivu, nazývané šp. *epíteto*, má vysvětlující funkci. Vyjadřuje charakteristickou, neodmyslitelnou vlastnost vztaženou k substantivu. Postponované adjektivum má specifikující funkci, vymezuje okruh možných významů substantiva, odlišuje jej od jiných téhož druhu.

Nejčastějšími slovoslednými kombinacemi jsou: anteponované adjektivum + substantivum + postponované adjektivum, substantivum + jedno či více postponovaných adjektiv, anteponované adjektivum + substantivum.

„En caso de extraordinaria y urgente necesidad, el Gobierno podrá dictar disposiciones legislativas provisionales que tomarán la forma de Decretos-leyes....“¹³⁹

„La celebración de un Tratado internacional que contenga estipulaciones contrarias a la Constitución exigirá la previa revisión constitucional.“¹⁴⁰

„Estas trágicas circunstancias, que también tuvieron reflejo en nuestro país en varios sucesos lamentables...“¹⁴¹

„La presente Ley Orgánica entrará en vigor a los veinte días de su publicación en el «Boletín Oficial del Estado».“¹⁴²

„... a los efectos señalados en el Título II, Capítulo II, de la vigente ley de Expropiación Forzosa...“¹⁴³

6.3 Dvojice slov

Typické pro právní text je tvoření dvojic (a rovněž trojic) slov, které mají určitou významovou souvislost. Tato významová souvislost může spočívat ve vztahu synonymie, antonymie, nebo postupného vymezení zamýšleného významu. Vytváření párových slovních spojení není omezeno pouze na jediný slovní druh. Kromě substantiv a sloves lze

¹³⁹ CE. Op. cit. Čl. 86.1.

¹⁴⁰ CE. Op. cit. Čl. 95.1.

¹⁴¹ LEY 19/2007, de 11 de julio, contra la violencia, el racismo, la xenofobia y la intolerancia en el deporte. Jefatura del Estado (BOE número 166 de 12/7/2007).

¹⁴² Ley orgánica 2/2008, de 4 de diciembre. Jefatura del Estado (BOE número 293 de 5/12/2008).

¹⁴³ Resolución de la Dirección General de Ferrocarriles de fecha 17 de abril de 2009. Ministerio de Fomento (BOE 102 de 27/4/2009).

tento jev pozorovat také u adjektiv či adverbí. Užívání některých párů slov je velmi časté, až bychom mohli mluvit o ustálených formulích (*con voz y voto, ver y fallar*).

Calvo Ramos píše, že tento jazykový prostředek může představovat určitou podobu vyjádření větného rytmu, nikoli však básnického, nýbrž rytmu adekvátního pro administrativně-právní texty.¹⁴⁴ Tento rytmus nazývá binárním (*ritmo binario*), a všímá si dalšího obvyklého rysu, kterým je podobné zakončení slov vyjádřených v páru (*incapacidad e incompatibilidad, instalación y declaración, hecho y derecho, publicación y notificación, personalidad y titularidad* aj.).

Tento rys právní španělštiny, podobně jako rysy jiné (opakování a kumulace slov, dlouhé věty, příslovce typu *-mente* aj.), rytmicky rozčleňuje a také zpomaluje, monotonizuje právní text.

„... *la Jefa de la Sección de Patrimonio del Estado, que actuará como Secretaria con voz y voto*“¹⁴⁵

„... *no me hallo inhabilitado para el ejercicio de funciones públicas, ni comprendido en ninguna de las causas de incapacidad e incompatibilidad establecidas en las disposiciones orgánicas.*“¹⁴⁶

„*Los que fabriquen, comercialicen o establezcan depósitos de armas o municiones no autorizados por las Leyes o la autoridad competente serán castigados...*“¹⁴⁷

„*En el caso de operaciones en condiciones de utilización diferentes, la máquina se debe diseñar y fabricar de forma que la elección y el reglaje de dichas condiciones puedan efectuarse de manera segura y fiable.*“¹⁴⁸

„*De conformidad con la propuesta de resolución del Instructor del Expediente Administrativo (...) y por sus propios fundamentos de hecho y de derecho, ...*“¹⁴⁹

¹⁴⁴ Cf. Calvo Ramos, Luciana. *Introducción al estudio del lenguaje administrativo: gramática y textos*. Madrid: Gredos, 1980, str. 103-104.

¹⁴⁵ Resolución de la Delegación de Economía y Hacienda de Valencia por la que se anuncia pública subasta. Ministerio de Economía y Hacienda (BOE 93 de 16/4/2009).

¹⁴⁶ Orden JUS/883/2009, de 26 de marzo. Ministerio de Justicia (BOE 87 de 9/4/2009).

¹⁴⁷ Ley orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Jefatura del Estado (BOE número 281 de 24/11/1995), čl. 566.

¹⁴⁸ Real decreto 1644/2008, de 10 de octubre. Ministerio de la Presidencia (BOE número 246 de 11/10/2008).

6.4 Předložkové výrazy

Právní jazyk se vyznačuje nezměrným množstvím různých předložkových spojení. S některými z nich se běžně setkáváme i v obecné španělštině, jiná jsou typická právě pro administrativně-právní projevy.

a tenor de – v souladu s, ve znění čeho

„A tenor de lo dispuesto en el artículo 48 de la Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la Jurisdicción Contencioso Administrativa (BOE de 14 de julio de 1998),...“¹⁵⁰

en cumplimiento de – v souladu s, na základě čeho

„A tenor de lo dispuesto en el artículo 48 de la Ley 29/1998, (...), y en cumplimiento de lo solicitado por el Tribunal Supremo, Sala Tercera de lo Contencioso Administrativo,...“¹⁵¹

a efectos de u. c. - ve smyslu čeho, za účelem čeho

„A efectos de comunicaciones y demás incidencias, el Tribunal tendrá su sede en el Consejo de Seguridad Nuclear, calle Pedro Justo Dorado Dellmans, ...“¹⁵²

„Solamente a efectos de la rendición de cuentas y sin que ello implique compromiso presupuestario del ejercicio 2009, ...“¹⁵³

conforme a - v souladu s, ve shodě s

„Contra esta disposición podrá interponerse recurso (...), conforme a lo establecido en los artículos 142 y 143 de la Ley Orgánica 6/1985, ...“¹⁵⁴

con excepción de u. c. – s výjimkou čeho

„La tarifa incluye, también, la remuneración (...), así como las tasas e impuestos con excepción de la tasa por el uso de las infraestructuras y la tasa de seguridad.“¹⁵⁵

¹⁴⁹ Anuncio de la Sección Económico Administrativa n° 063 del Ministerio de Defensa, Ejército del Aire. Ministerio de Defensa (BOE 104 de 29/4/2009).

¹⁵⁰ Resolución de 23 de marzo de 2009, de la Secretaría General Técnica. Ministerio de la Presidencia (BOE 79 de 1/4/2009).

¹⁵¹ Resolución de 23 de marzo de 2009, de la Secretaría General Técnica. Ministerio de la Presidencia (BOE 79 de 1/4/2009).

¹⁵² Resolución de 22 de abril de 2009, de la Presidencia del Consejo de Seguridad Nuclear. Consejo de Seguridad Nuclear (BOE 104 de 29/4/2009)

¹⁵³ Resolución de 6 de abril de 2009, del Instituto Nacional de Administración Pública. Ministerio de Administraciones Públicas (BOE 103 de 28/4/2009).

¹⁵⁴ Orden de 14 de abril de 2009. Consejo General del Poder Judicial (BOE 102 de 27/4/2009).

al amparo de u. c. – podle čeho, ve shodě s čím

„El importe de las garantías que se otorgarán al amparo del presente real decreto-ley se imputarán al límite presupuestario a que hace referencia el apartado Uno...“¹⁵⁶

con arreglo a – v souladu s, s ohledem na

„Contra esta Resolución, (...), puede interponerse recurso contencioso-administrativo ante el Juzgado Central de lo Contencioso-administrativo, con arreglo a lo dispuesto en el artículo 9.a) de la Ley 29/1998 ...“¹⁵⁷

en el marco de u. c. – v rámci čeho

„... los Profesores Titulares de Escuela Universitaria que posean el título de doctor, y se acrediten específicamente en el marco de lo previsto por el artículo 57, podrán integrarse en el cuerpo de Profesores Titulares de Universidad...“¹⁵⁸

en beneficio de – ve prospěch čeho (koho)

„Vengo en conmutar a don Ángel Muñoz Fernández la pena de multa impuesta por seis meses de trabajos en beneficio de la comunidad dejando subsistentes los demás pronunciamientos contenidos en sentencia...“¹⁵⁹

en uso de – na základě čeho, s ohledem na

„La Comisión Permanente del Consejo General del Poder Judicial, en su reunión del día de la fecha, y en uso de las facultades delegadas por el Pleno en su sesión de 3 de octubre de 1989, ...“¹⁶⁰

con independencia de – nezávisle na čem, bez ohledu na

„los resultados alcanzados en el examen de los contratos seleccionados, con independencia de que la fiscalización se haya realizado por el propio Tribunal...“¹⁶¹

¹⁵⁵ Resolución de 27 de marzo de 2009, de la Subsecretaría. Ministerio de Fomento (BOE número 96 de 20/4/2009).

¹⁵⁶ Real Decreto-ley 4/2009, de 29 de marzo. Jefatura del Estado (BOE número 76 de 29/3/2009).

¹⁵⁷ Resolución de 6 de abril de 2009, de la Secretaría de Estado de Seguridad. Ministerio del Interior (BOE 104 de 29/4/2009).

¹⁵⁸ Resolución de 22 de febrero de 2009, de la Universidad de Barcelona. Universidades (BOE 104 de 29/4/2009).

¹⁵⁹ Real Decreto 476/2009, de 27 de marzo. Ministerio de Justicia (BOE 91 de 14/4/2009).

¹⁶⁰ Acuerdo de 2 de abril de 2009, de la Comisión Permanente del Consejo General del Poder Judicial. Consejo General del Poder Judicial (BOE 82 de 4/4/2009).

¹⁶¹ Resolución de 18 de noviembre de 2008. Cortes Generales (BOE 52 de 2/3/2009).

de acuerdo con – v souladu s

„De acuerdo con lo dispuesto en el artículo 20.1.c) de la Ley 30/1984, (...), se adjudican los puestos de trabajo de libre designación que en el anexo se especifican.“¹⁶²

a petición de (u. p.) – na žádost (koho), podle návrhu (koho)

„Informar, a petición de la Presidencia, sobre la trascendencia e incidencia técnica de las propuestas del Departamento ...“¹⁶³

en proporción a – s ohledem na, podle čeho

„... la Consellería de Educación procederá a reintegrar al INAP el importe no ejecutado en proporción a su aportación a este convenio (55,8%).“¹⁶⁴

de conformidad con – v souladu s, na základě čeho, podle čeho

„De conformidad con la propuesta de resolución del Instructor del Expediente Administrativo n.º 2008/005/63 de fecha 24 de febrero de 2009 y por sus propios fundamentos de hecho y de derecho, ...“¹⁶⁵

en virtud de – v souladu s, na základě čeho

„De conformidad con la propuesta de resolución del Instructor del Expediente Administrativo n.º 2008/005/63 de fecha 24 de febrero de 2009 y por sus propios fundamentos de hecho y de derecho, en virtud de las atribuciones conferidas en la Orden de Economía y Hacienda 4077/2005 ...“¹⁶⁶

por conducto de – prostředictvím/ skrze (co, koho)

„la Sección Tercera de este Tribunal acordó (...) dar traslado de las actuaciones recibidas (...) al Congreso de los Diputados y al Senado, por conducto de sus Presidentes, al Gobierno, por conducto del Ministerio de Justicia,...“¹⁶⁷

¹⁶² Orden DEF/922/2009, de 17 de marzo. Ministerio de Defensa (BOE 92 de 15/4/2009).

¹⁶³ Orden IGD/985/2009, de 17 de abril. Ministerio de Igualdad (BOE número 99 de 23/4/2009).

¹⁶⁴ Resolución de 6 de abril de 2009, del Instituto Nacional de Administración Pública. Ministerio de Administraciones Públicas (BOE 103 de 28/4/2009).

¹⁶⁵ Anuncio de la Sección Económico Administrativa nº 063 del Ministerio de Defensa, Ejército del Aire. Ministerio de Defensa (BOE 104 de 29/4/2009).

¹⁶⁶ Ibid.

¹⁶⁷ Sentencia 140/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

6.5 Příslovce typu – *mente*

Používání tohoto typu příslovčí odpovídá tendenci právního jazyka k užívání dlouhých a všeříkajících vyjádření, ať už z důvodu snahy o dosažení co největší přesnosti, či kvůli zvučnosti výrazu.

anteriormente (*antes* – dříve, předtím)

„*La Fundación anteriormente citada fue constituida por Lama Tenzing, don Emilio Izquierdo Meroño y don Armando Guijarro Cádiz, en Sevilla, el 3 de febrero de 2009.*“¹⁶⁸

ulteriormente (*después* – potom, později)

„... *de acuerdo con el procedimiento que ulteriormente se indicará.*“¹⁶⁹

previamente (*antes* - dříve, předtím)

„*es muy difícil obtener información sobre las personas (...), con el consiguiente sometimiento a tutela o a curatela, si no se conoce previamente la identidad de las mismas.*“¹⁷⁰

posteriormente (*después* – potom, později)

„*la Dirección garantiza que los trabajadores del turno de noche dispondrán de una evaluación de su salud gratuita, antes de su afectación a dicho turno y posteriormente, a intervalos regulares de seis meses, a petición del interesado.*“¹⁷¹

„*Presentado dicho título en el Registro de la Propiedad (...), fue calificado negativamente el día 18 de julio de 2008 según nota con el contenido que a continuación se transcribe (...). Presentado telemáticamente el documento señalado al principio en la fecha expresada en el encabezamiento y bajo el asiento del Diario que igualmente se indica (...). Incorre materialmente en ausencia de motivación la decisión de suspender la inscripción solicitada, (...), sin establecer expresamente conexión lógica o argumental*

¹⁶⁸ Orden CUL/876/2009, de 17 de marzo. Ministerio de Cultura (BOE 86 de 8/4/2009).

¹⁶⁹ Acuerdo de 8 de mayo de 2006, de la Comisión de Selección. Ministerio de Justicia (BOE 114 de 13/5/2006).

¹⁷⁰ Ley 1/2009, de 25 de marzo, de reforma de la Ley de 8 de junio de 1957, sobre el Registro Civil. Jefatura del Estado (BOE número 73 de 26/3/2009).

¹⁷¹ Resolución de 5 de febrero de 2009, de la Dirección General de Trabajo. Ministerio de Trabajo e Inmigración (BOE 51 de 28/2/2009).

*alguna entre lo escogido por el Registrador de este el último precepto y el primeramente citado, ni resultar visible dicha conexión de la lectura de ambos preceptos.*¹⁷²

6.6 Poznámky k syntaxi

Syntax právních textů se často zdá být složitá, šroubovaná, nepřirozená. Záleží ovšem i na typu textu. V zákonech, které se obecně vyznačují spíše větami kratšími, bude problém se syntaxí méně závažný. Naopak v soudních rozhodnutích, která často zahrnují velmi dlouhá osvětlující pojednání, se jisté problémy se skladbou a odchylky v ní objeví ve větší míře. Příčinou je složitost a délka souvětí, mnohost vedlejších vět s vsuvek, snaha o vyjádření všech relevantních informací, to vše za cenu nedokonalé syntaxe.

V následujícím textu pocházejícím ze soudního rozsudku je patrná dosti komplikovaná větná stavba, která má za následek obtížné čtení, potažmo vnímání významového obsahu souvětí.

*„Igualmente, hemos hecho hincapié, de un lado, en que el art. 35.2 LOTC dispone claramente que el plazo para que aleguen las partes y el Ministerio Fiscal ha de ser común, y, de otra, que dicho trámite de audiencia no puede minimizarse reduciéndolo a un simple trámite carente de más trascendencia que la de su obligatoria concesión, cualesquiera que sean los términos en los que ésta se acuerde, resultando inexcusable, por el contrario, que en él se identifiquen con precisión tanto los preceptos legales sobre cuya constitucionalidad se albergan dudas como las normas de la Constitución que se consideran vulneradas...”*¹⁷³

Ve větné stavbě právních projevů nacházíme i různé odchylky. Jednou ze syntaktických odchylek je *zeugma*. Tento druh elipsy je charakterizován spojením souřadných členů takovým vazebným vztahem, který patří jen k jednomu z nich.

consistir en u. c., articularse como u. c.

*„la pena de alejamiento, más que una separación física entre el ofensor y el ofendido, consiste y se articula como prohibición del primero de acercarse a la víctima del delito.”*¹⁷⁴

¹⁷² Resolución de 12 de enero de 2009, de la Dirección General de los Registros y del Notariado. Ministerio de Justicia (BOE 36 de 11/2/2009).

¹⁷³ Sentencia 140/2008, de 28 de octubre de 2008. Tribunal Constitucional (BOE número 281 de 21/11/2008).

¹⁷⁴ Ibid.

pertenecer a u. c., actuar al servicio de u. c., colaborar con u. c.

„Los que perteneciendo, actuando al servicio o colaborando con las bandas armadas, organizaciones o grupos terroristas descritos en el artículo anterior, atentaren contra las personas, incurrirán...“¹⁷⁵

Setkáváme se také s případy anakolutu, tj. vyšinutí z větné vazby. Anakolut vzniká tehdy, nenavazuje-li syntakticky správně část věty následující na část předcházející. Jde o syntakticky inkohorentní větnou vazbu. Zatímco v textech s poetickou funkcí se anakolut považuje za básnickou figuru, odborný jazyk by se jistě měl snažit tento jev eliminovat.

Ve výše uvedené citaci ze soudního rozsudku nacházíme kromě komplikované syntaxe také případ nesouvislé větné skladby:

*„**hemos hecho hincapié, de un lado, en que el art. 35.2 LOTC dispone claramente que (...), y, de otra, que dicho trámite de audiencia no puede minimizarse reduciéndolo a un simple trámite carente de más trascendencia...“***

¹⁷⁵ Ley orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal. Jefatura del Estado (BOE número 281 de 24/11/1995), čl. 571.

7. Právní řád Španělského království

Ústava Španělského království stanoví, že Španělsko je sociální a demokratický právní stát, jehož nejvyššími hodnotami jsou svoboda, spravedlnost, rovnost a politický pluralismus (CE, čl. 1). Politickou formou státu je parlamentní monarchie. Podle druhého článku CE je Španělsko unitárním státem, který ale přiznává autonomní postavení různým oblastem dle regionálních a národnostních rozdílů. Jeho politická organizace tak stojí na pomezí mezi unitárním státem a federací. Právní úpravu jednotlivých autonomních oblastí (*comunidades autónomas*) zachycují autonomní statuty (*Estatutos de autonomía*).

Zákonodárná moc spočívá v rukou dvoukomorového parlamentu (*Cortes generales*). Dolní komoru parlamentu představuje *Congreso de Diputados* (poslanecká sněmovna) a horní komoru *Senado* (senát). Výkonnou moc ve státě řídí vláda (*Gobierno español*).

Jak tomu zpravidla bývá v zemích evropské kontinentální právní kultury, i ve Španělsku je základním pramenem práva normativní právní akt, tj. obecně závazný právní předpis, který je výsledkem činnosti orgánů veřejné moci a který stanovuje obecně závazná pravidla chování. Od normativních právních aktů rozlišujeme individuální právní akty, které jsou sice závazné, nikoli ale obecně závazné. Týkají se vždy konkrétně určeného adresáta a konkrétně vymezené situace. Mezi tyto patří např. rozsudky, soudní příkazy apod.

Existuje velmi mnoho různých forem právních aktů, ovšem pro lepší představu následuje výčet jen těch nejvýznamnějších.

7.1 Typy právních textů

Základním a nejvýznamnějším normativním dokumentem španělského právního řádu je **Ústava Španělského království** (*Constitución española*) z roku 1978, která představuje předpis nejvyšší právní síly. Zakotvuje základní principy a pravidla, kterými se stát musí řídit.

Dále patří do kategorie španělských normativních aktů **organické (ústavní) zákony** (*leyes orgánicas*), které mají rovněž nadzákonný charakter, stojí mimo hierarchii obecného právního pořádku. Organické zákony upravují otázky zvláštního významu, jako např. základní lidská práva a svobody, autonomní statuty, volební právo a další instituty, které stanoví Ústava (viz CE, čl. 81). Proces jejich přijímání, změn či derogace je oproti obecným zákonům ztížen, jinak řečeno, pro přijetí, změnu či zrušení organického zákona se vyžaduje souhlas absolutní většiny poslanců ve sněmovně (*Congreso de Diputados*).

Další v řadě podle významu stojí běžné zákony (*leyes ordinarias*), královské dekrety (*reales decretos*), z pravomoci vlády vychází zmocňovací zákony (*decreto-ley*, *decreto legislativo*) a ministerské vyhlášky (*órdenes ministeriales*).

Všechny tyto výše zmíněné právní akty jsou všeobecně závazné, obsahují určitá pravidla chování, která je nutné bez výjimky dodržovat a řídit se jimi. V kontrastu s tímto, jak již bylo řečeno, jsou individuální právní akty coby akty aplikace práva, které se týkají jednoho konkrétního případu, tedy určité situace a určitého jedince či skupiny jedinců. Individuálním právním aktem je zejména soudní rozhodnutí (*resolución judicial*), které zahrnuje různé typy, jako rozsudek (*sentencia*), mezitímní rozsudek (*sentencia interlocutoria*), soudní příkaz/nařízení (*auto judicial*) aj.

Styl normativních a zčásti i individuálních právních aktů se vyznačuje značnou homogenitou, která je dána jednak funkcí těchto textů a jednak ustáleností textových schémat.

Struktura zákonů má v zásadě stabilní formu. Obvykle je na prvním místě preambule (*preámbulo*), tedy úvodní a zpravidla slavnostní text, kterým se osvětluje důvod vypracování, záměr a cíl daného dokumentu. V případě, že jde o organický zákon či jiný králem schvalovaný dokument, před preambulí vystupuje ještě *sanción real*. Zákon bývá členěn do hlav (*títulos*), hlavy do kapitol či oddílů (*capítulos*). Další úrovní mohou být sekce (*secciones*), poté články či paragrafy (*artículos*) a ty se dále rozdělují na odstavce (*párrafos*). Závěrem předpisu mohou figurovat dodatečná ustanovení (*disposiciones adicionales*), přechodná ustanovení (*disposiciones transitorias*), zrušovací ustanovení/derogační klauzule (*disposiciones derogatorias*) a závěrečná ustanovení (*disposiciones finales*), ve kterých je obsažen údaj o platnosti či účinnosti předpisu, o místě a dni podpisu.

Soudní rozhodnutí, zvláště rozsudky, mají rovněž obdobnou strukturu. Text rozsudku zahajuje úvodní část, ve které jsou údaje o stranách řízení, o předmětu řízení a o rozhodujících soudcích. Další částí bývá popis skutkového základu sporu, prokázaných skutečností a průběhu řízení (*antecedentes de hecho*), následuje odůvodnění a právní podklad pro rozhodnutí (*fundamentación legal/ fundamentos jurídicos*). Výrok rozsudku, tedy samotné soudní rozhodnutí (*el fallo*) zakončuje text daného dokumentu.

8. Závěr

Právní jazyk obecně, právní španělštinu nevyjímaje, se naprosto zřejmě vyznačuje řadou specifických vlastností, které mu dodávají svébytnost a identitu. Tyto vlastnosti a rysy ho odlišují od jiných variant jazyka, a to i v rámci jemu příbuzných jazyků odborných.

Poznali jsme, že právní jazyk je funkční variantou jazyka, která má vlastní pole působnosti, a to zejména v oblasti veřejné správy. Slouží tak k oficiální komunikaci státu s obyvatelstvem, k regulaci soukromoprávních i veřejnoprávních vztahů ve společnosti. Prostředníkem této komunikace ve Španělsku je *Boletín Oficial del Estado* (Úřední věstník státu), tedy obdoba české Sbírky zákonů. *BOE* zahrnuje veškeré normativní právní akty, judikaturu a další právně relevantní dokumenty platné na území Španělského království.

Tato práce měla za cíl obsáhnout téma právního jazyka, a to od jeho teoretického zasazení do kontextu odborného stylu, přes obecnou charakteristiku administrativně-právních projevů, až po konkrétní deskripci jednotlivých rysů právní španělštiny.

Popis právní španělštiny je v této práci založen na kritériích, která stanovují Alcaraz Varó a Hughes. Tato kritéria odlišují právní jazyk od jiných variant jazyka, a proto je na ně zaměřena zvláštní pozornost. Jsou jimi jedinečné lexikum se svou právní terminologií, zvláštní stylistické a syntaktické tendence a specifické textové útvary právního jazyka.

K doložení jednotlivých jazykových jevů na konkrétních příkladech jsem využívala citací z platných španělských právních dokumentů, které jsou v úplnosti obsaženy v již zmiňovaném *BOE*.

Při studiu lexika právní španělštiny je zřejmé, že valná většina termínů neexistuje výlučně v prostředí jazyka práva, nýbrž je přítomna i v jiných odborných jazycích, případně v jazyce obecném. Co se týká etymologie španělských právních termínů, na prvním místě stojí slova latinské provenience, která fungují ve španělštině jak v původní, nezměněné latinské podobě (*conditio sine qua non*, *ex officio*), tak jako slova přejatá a přizpůsobená potřebám španělštiny (*abogado*, *delito*). Dále se ve španělském právním lexiku setkáme se slovy a slovními spojeními původu řeckého (*amnistía*, *hipoteca*), arabského (*albacea*, *alquiler*), anglického (*cashflow*, *arresto*) či francouzského (*a mano armada*, *chantaje*).

Z lexikálně-stylistických rysů je představena nejprve rétoričnost a tendence k archaickému vyjadřování, tedy konzervaci dnes již zastaralých výrazů a forem. Kromě užívání tvarů subjunktivu budoucího času, kterému je věnován prostor v kapitole

o morfosyntaktických otázkách, se archaizující sklon projevuje např. v lexikální oblasti (výrazy *fehaciente*, *decaer en su derecho*). Rétorické snahy jsou patrné v mnoha jazykových jevech, kupříkladu v uplatňování ustálených formulí (*sanción real*), redundantním vyjadřování, archaickým vyjadřování, vytváření neologismů atp.

V morfosyntaktické oblasti jazyka nacházíme také velmi zajímavé vlastnosti právní španělštiny. Právní španělština hojně užívá forem subjunktivu budoucího času (typ *fuere*, *obtuviere*, *dedicare*), který se ovšem v obecné španělštině objevuje opravdu výjimečně. Právní jazyk má mimo jiné funkci apelativní, díky které jsou texty právních projevů prostoupeny nařízenými, rozkazy, doporučeními a jinými formami ukládání povinnosti. V jazykové rovině se tato modalita, zvaná deontická, projevuje různě: od tvarů imperativu (subjunktivu), přes přítomný čas až po imperativní čas budoucí.

Právní jazyk jeví sklony působit neosobním dojmem, projevovat odstup autora a vyjadřovat sdělení z pozice autority. K tomuto účelu využívá různé jazykové prostředky. Mezi nimi figurují nefinitní slovesné tvary, zejména gerundium, participium a v menší míře také infinitiv, a v neposlední řadě jsou to pasivní slovesné konstrukce. Tuto jazykovou tendenci podporují i jmenné konstrukce, které již samy o sobě právní jazyk preferuje před konstrukcemi slovesnými. Jmenné výrazy dodávají projevu státnost, sevřenost a strohý charakter.

Z prvků typických pro právní španělštinu jsme poznali také předložková spojení, která prokládají tok právního projevu a jejichž množství je nezměrné. Často se objevují taková předložková spojení, se kterými se mimo administrativně-právní jazyk setkáme jen zřídka (*en virtud de*, *a tenor de*). Právní španělština s oblibou aplikuje různá příslovce zakončená na *-mente*, a to i v kratších výpovědních úsecích v těsné blízkosti za sebou.

Vzhledem k obsahu, který právní text přenáší, je pochopitelné, že jeho větná stavba bude složitější, nežli je tomu tak v textu běžném. Narážíme tak na dlouhá a složitá souvětí, různé odchylky od větné stavby, což může mít za následek obtížnější čtení a chápání obsahu textu. Zejména je tomu tak v textech soudních rozhodnutí, která nejen ukládají prostou povinnost, ale také osvětlují a podávají obsáhlé výklady. Naopak v textech právních předpisů se syntaxí problém nebývá, jelikož v nich jsou uplatňovány spíše kratší větné celky.

V závěru pojednání o právní španělštině jsem ve stručnosti nastínila charakter španělského právního systému a rovněž jednotlivé typy textových útvarů právního jazyka.

Résumé

Právní španělština

Cílem této práce je popis základních aspektů právního jazyka, jednoho z významných směrů odborného stylu každého spisovného jazyka. Popis právní španělštiny je zde strukturován podle jednotlivých jazykových plánů, zpracovává tedy rysy lexikální, lexikálně-stylistické a morfosyntaktické. Deskripce jednotlivých specifických rysů právní španělštiny je doložena příklady citací platných právních textů vzatých z *Úředního věstníku státu (Boletín Oficial del Estado)*.

Legal Spanish

The objective of this thesis is to describe the basic aspects of a legal language, which presents an important variety of a technical style in every literary language. The description of the legal Spanish is organized according to the individual language areas, it means the lexical area, stylistic area, morphology and syntax. The characterization of each specific feature of the legal Spanish is exemplified by quotations taken from the valid legal texts that are contained in the *Official Bulletin of the State (Boletín Oficial del Estado)*.

Bibliografie

Sekundární literatura

- Aguirre Beltrán, Blanca - Hernando de Larramendi, Margarita. *Lenguaje jurídico*. Madrid: Sociedad General Española de Librería, 1997.
- Alcaraz Varó, Enrique – Hughes, Brian. *El español jurídico*. Barcelona: Ariel Derecho, 2002.
- Alvar, Manuel. *Introducción a la Lingüística española*. Barcelona: Ariel, S. A., 2000.
- Álvarez, Alfredo I. – Núñez, Rafael – del Teso, Enrique. *Lectura y uso de textos jurídico-administrativos*. In: *Leer en español*. Oviedo: Ediciones Nobel, 2005.
- Álvarez, Miriam. *Tipos de escrito III: Epistolar, administrativo y jurídico*. Cuadernos de lengua española 22. Madrid: Arco Libros, S. L., 2002.
- Bečka, V. Josef. *Česká stylistika*. Praha: Academia, 1992.
- Bečka, V. Josef. *Stylistická syntax a kompozice projevu*. Praha: SPN, 1970.
- Boguszak, Jiří - Čapek, Jiří - Gerloch, Aleš. *Teorie práva*. Praha: ASPI Publishing, 2004.
- Cáceres Nieto, Enrique. *Lenguaje y derecho. Las normas jurídicas como sistema de enunciados*. México: Colección Nuestros Derechos, 2000.
- Calvo Ramos, Luciana. *Introducción al estudio del lenguaje administrativo: gramática y textos*. Madrid: Gredos, 1980.
- Castellón Alcalá, Heraclia. *Los textos administrativos*. Cuadernos de lengua española. Madrid: Arco Libros, S. L., 2000.
- Čechová, Marie a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV nakladatelství, 2003.
- Čermák, František. *Jazyk a jazykověda*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004.
- Černý, Jiří. *Malé dějiny lingvistiky*. Praha: Portál, 2005.
- Daneš, Fr. – Doležel, L. – Hausenblas, K. - Váhala, Fr. *Kapitoly z praktické stylistiky*. Praha: Orbis, 1955.
- Domínguez García, Mª Noemí. *El lenguaje jurídico-político : la constitución española de 1978*. Santa Cruz de Tenerife : La Página, 2000.
- Dubský, Josef. *Capítulos de estilística funcional comparada. Kapitoly z porovnávací funkční stylistiky*. Praha: SPN, Univerzita Karlova v Praze, FF, 1988.
- Filipec, Josef. *Rozbor odborného stylu a jeho vnitřní diference*. Slovo a slovesnost, 1955, roč. XVI, č. 1, s. 37-52.
- Galán Rodríguez, Carmen – Montero Melchor, Jesús. *El discurso tecnocientífico: la caja de herramientas del lenguaje*. Cuadernos de lengua española. Madrid: Arcos/ Libros, S.L., 2002.

- Gerloch, Aleš. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004.
- Goodrich, Peter. *Legal Discourse. Studies in Linguistics, Rhetoric and Legal Analysis*. London: The Macmillan Press Ltd, 1990.
- Hausenblas, Karel. *K základním pojmům jazykové stylistiky*. Slovo a slovesnost, 1955, roč. XVI, č. 1, s. 1-15.
- Hausenblas, Karel. *Výstavba jazykových projevů a styl*. Praha: Univerzita Karlova, 1972.
- Havránek, Bohuslav. *Studie o spisovném jazyce*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1963.
- Havránek, Bohuslav. *Spisovný jazyk*. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Díl šestý, svazek první, Sm-Še. Praha: Novina, 1940.
- Havránek, Bohuslav. *Strukturální lingvistika*. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Díl šestý, svazek první, Sm-Še. Praha: Novina, 1940.
- Havránek, Bohuslav. *Stylistika*. In: *Ottův slovník naučný nové doby. Dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému*. Díl šestý, svazek první, Sm-Še. Praha: Novina, 1940.
- Havránek, Bohuslav. *Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*. In: Havránek, Bohuslav. – Weingart, Miloš (uspoř.). *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich a.s., 1932.
- Havránek, Bohuslav - Jedlička, Alois. *Česká mluvnice*. Praha: SPN, 1981.
- Havránek, Bohuslav. – Mukařovský, Jan (ed.). *Čtení o jazyce a poesii*. Praha: Družstevní práce, 1942.
- Havránek, Bohuslav. – Weingart, Miloš (uspoř.). *Spisovná čeština a jazyková kultura*. Praha: Melantrich a.s., 1932.
- Hernando Cuadrado, Luis Alberto. *El lenguaje jurídico*. Madrid: Verbum, 2003.
- Hernando Cuadrado, Luis Alberto. *Introducción a la teoría y estructura del lenguaje*. Madrid: Verbum, 1995.
- Hošnová, Eva – Hausenblas, Karel. *Charakteristika syntaxe vědeckých textů*. Praha: Univerzita Karlova, 1988.
- Jelínek, Milan. *Odborný styl*. Slovo a slovesnost, 1955, roč. XVI, č. 1, s. 25-37.
- Jelínek, Milan. *Styl administrativně-právní*. In: *Jazyk a jeho užívání. Sborník k životnímu jubileu profesora Oldřicha Uličného*. Praha: Desktop Publishing FF UK, 1996.
- Klokočka – Wagnerová. *Ústava království Španělsko*. In: *Ústavy států Evropské unie*. Praha: Linde, 1997.

- Kořenský, Jan – Cvrček, František – Novák, František. *Juristická a lingvistická analýza právních textů (právněinformatický přístup)*. Praha: Academia, 1999.
- Kořenský, Jan. *Komunikace a čeština*. Praha: H&H, 1992.
- Kořínek, J. M. *O jazykovém stylu*. Slovo a slovesnost, 1941, roč. VII, č. 1, s. 28-37.
- Kufnerová, Zlata a kol. *Překládání a čeština*. Jinočany: Nakladatelství H&H Vyšehradská, s.r.o., 2003.
- Lapesa, Rafael. *El español moderno y contemporáneo*. Barcelona: Crítica, 1996.
- Lázaro Carreter, Fernando. *El dardo en la palabra*. Barcelona: Galaxia Gutenberg, 1997.
- Lorenzo, Emilio. *El español de hoy, lengua en ebullición*. Madrid: Gredos, 1994.
- Martín Camacho, José Carlos. *El vocabulario del discurso tecnocientífico*. Cuadernos de lengua española 81. Madrid: Arco Libros, S. L., 2004.
- Martín Martín, Jacinto. *Normas de uso del lenguaje jurídico*. Granada : Comares, 1991.
- Merino Blanco, Elena. *The Spanish Legal System*. London: Sweet & Maxwell, 1996.
- Minářová, Eva. *Základy stylistiky češtiny*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, PedF, 1996.
- Nebeská, Iva. *Jazyk. Norma. Spisovnost*. Praha: Univerzita Karlova, 1996.
- Ortiz Sánchez, Mónica. *Introducción al español jurídico: principios del sistema jurídico español y su lenguaje para juristas extranjeros*. Granada : Comares, 2001.
- Prieto de Pedro, Jesús. *Lenguas, lenguaje y derecho*. Madrid : Civitas, 1991.
- Ríos, José Tomás. *Las sentencias judiciales: Estudio y análisis sociolingüístico*. Revista Electrónica de Estudios Filológicos, 2005, Número IX. Dostupné z: <http://www.um.es/tonosdigital/znum9/corpora/juridicos.htm>
- Robins, R. H. *Breve historia de la lingüística*. Madrid: Cátedra, 2000.
- Skalička, Vladimír. *Problémy stylu*. Slovo a slovesnost, 1942, roč. VII., č. 4, s. 191-196.
- Starý, Zdeněk. *Ve jménu funkce a intervence*. Praha: Univerzita Karlova, 1995.
- Stich, Alexandr. *Jazyk a právo*. Přítomnost, 1990, č. 5, s. 14-15.
- Tomášek, Michal. *K některým otázkám stylového rozvrstvení právního jazyka*. Právník, 1987, roč. 1, s. 65-75.
- Tomášek, Michal. *Překlad v právní praxi*. Praha: Linde Praha, a.s., 2003.
- Trnka, Boh. *K otázce stylu*. Slovo a slovesnost, 1941, roč. VII, č. 2, s. 61-72.
- Uhlíř, Aleš. *Právo a jazyk - aneb úvaha o stabilitě kodifikací*. Obchodní právo, 1997, roč. 6, č. 10, s. 21-25.
- Valová, Katarina. *Právní jazyk. Právní obzor*, 2000, č. 1, s. 63-72.
- Winterton, Jules – Moys, Elizabeth M. (ed). Spain. In: *Information Sources in Law*. Bowker-Saur, 1997.

Primární prameny

Alarcos Llorach, Emilio. *Gramática de la lengua española*. Real Academia Española. Colección Nebrija y Bello. Madrid: Espasa, 2002.

Brynda, Jiří. *Španělsko- český právnícký a ekonomický slovník*. Praha: Linde Praha, a.s., 2007.

Boletín Oficial del Estado. Dostupné z: <http://www.boe.es>

Diccionario de la lengua española de la Real Academia Española (DRAE). Dostupné z: <http://www.rae.es>

Diccionario jurídico Espasa. Madrid: Espasa-Calpe, 1991.

Dubský, Josef a kol. *Velký španělsko-český slovník I+II*. Praha: Academia, 1999.

Fernández Martínez, Juan Manuel. *Diccionario Jurídico. Tercera edición*. Navarra: Thomson Aranzadi, 2004.

Fonseca-Herrero Raimundo, José Ignacio - Iglesias Sánchez, María Jesús. *Diccionario jurídico. 3^a edición*. Madrid: Editorial COLEX, 2005.

Mlýnková, Ludmila – Macíková, Olga. *Obchodní španělština. Español comercial*. Brno:CP Books, a.s., 2005.

Noticias jurídicas. Dostupné z: <http://noticias.juridicas.com/>

Sinónimos y antónimos. Lengua española. Madrid: Ediciones SM, 2006.

Zavadil, Bohumil – Čermák, Petr. *Sintaxis del español actual*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008.

Slovník vybrané terminologie španělského Código Civil

a prorrata poměrným dílem, podle poměru

abono *m de intereses* platba úroků

acción *f* žaloba

~ **corresponde a** žaloba přísluší komu

aceptación *f* akceptace, přijetí, souhlas

~ **mutua** vzájemná dohoda, souhlas

acogerse (a) uchýlit se k, využít co

acogimiento *m* (familiar, de menores) náhradní péče

acreedor *m* věřitel

~ **solidario** solidární věřitel

acto *m* 1. čin, skutek, akt, úkon, jednání **2.** dokument, spis

~ **de última voluntad** výkon poslední vůle

adir přijmout dědictví

adopción *f* 1. adopce **2.** přijetí, schválení **3.** zavedení, převzetí

~ **de las medidas** přijetí opatření

adquirente *m* nabývající, kupující

adquiriente *m* nabývající, kupující

albacea *m* správce dědictví

allanar (a) vyhovět čemu

~ **-se** podřídit se, přizpůsobit se

amojonamiento *m* ohraničení, omezení, omezení

amonestación *f* varování, výstraha, kárná důtka

amparo *m* 1. ochrana, podpora, pomoc **2.** útočiště, záštita

al ~ de (del texto, del artículo) podle (podle znění textu, podle článku)

anticipo *m* záloha

aplicar 1. použít, aplikovat, provést **2.** vměřit, stanovit, určit, přidělit

~ **el derecho** uplatnit právo

~ **la norma** aplikovat normu, uplatnit normu

arrancar přinutit, vynutit, vymoct

~ **con violencia** přinutit násilím

arreglo *m* (con ~ a) v souladu s, na základě čeho

asiento *m* zápis, záznam, položka; smlouva, dohoda

auto *m* řízení, jednání; *pl* soudní akta, spisy, zápis

beneficio *m* (a ~ **del inventario**) k výhodě / prospěchu inventáře

bien *m* **1.** dobro; blaho; užitek; prospěch **2.** *pl* majetek, jmění; statek, zboží

-es **gananciales** společné jmění manželů

-es **inmuebles** nemovitý majetek, nemovitost

-es **muebles** movitý majetek, movitost

-es **privativos** vlastní majetek partnera, vklad do manželství

-es **semovientes** živý majetek (samostatně se pohybující)

buena fe dobrá víra

capacidad *f* způsobilost

~ **de obrar** způsobilost k právním úkonům

~ **jurídica** právní způsobilost, způsobilost mít práva a povinnosti

capitulaciones *f pl* dohoda, pakt, ujednání, úmluva

~ **matrimoniales / de matrimonio** předmanželská smlouva

carga *f* břemeno, daň, břemeno odpovědnosti

carta *f* **1.** dokument, kistina, dohoda; ústava; osvědčení, průkaz, vysvědčení **2.** dopis, list **3.**

mapa, plán

~ **de naturaleza** osvědčení o udělení občanství

~ **de pago** stvrzenka, potvrzení o zaplacení

caso *m* **fortuito** náhoda, nenadálá událost, vyšší moc

causa *f* **justificada** důvodný motiv, právní důvod

causahabiente *m* právní nástupce

causante *m* zůstavitel

cedente *m* cedent, postupitel, převodce

ceder postoupit

celebración *f* **1.** oslava **2.** konání, uskutečnění **3.** uzavření, podepsání **4.** pochvala, potlesk

~ **del matrimonio** uzavření manželství

celebrar **1.** oslavovat, slavit **2.** konat se, uskutečnit se **3.** uzavřít, podepsat **4.** vypsat, vyhlásit

~ **el contrato** uzavřít smlouvu

~ **el matrimonio** uzavřít manželství

censo *m* sčítání; daň (z nemovitosti); renta

- ~ **consignativo** pozemková renta
- ~ **enfiteútico** pachtovné, emfiteutický pacht
- ~ **reservativo** renta za přenechání / pronájem nemovitosti
- ~ **vitalicio** doživotní renta

cesión *f* (**de derechos**) postoupení (práv)

cesionario *m* cesionář, nabyvatel

cláusula *f* **penal** sankční doložka, smluvní pokuta

cobro *m* přijaté nebo inkasované peníze, pobírání mzdy nebo důchodu

- ~ **de lo indebido** bezdůvodné obohacení

codeudor *m* spoludlužník, solidární dlužník

colación *f* **de bienes** / **hereditaria** započtení majetku na dědický podíl, kolace

comodatario *m* vypůjčitel, schovatel, komodatář

comodato *m* výpůjčka, bezúplatná půjčka

- contrato de** ~ smlouva o výpůjčce

compeler donutit

compensación *f* **de la deuda** kompenzace, započtení pohledávek

cómputo *m* počítání (lhůt)

comunidad *f* **de bienes** společné jmění manželů

conceder udělit, poskytnout, dát svolení, vyhovět

concesión *f* **1.** povolení, oprávnění, licence **2.** poskytnutí (půjčky) **3.** udělení, přidělení, přiznání

conurrencia *f* **souběh**; kolize; účast, zúčastnění

- ~ **de acreedores** souběh věřitelů

condición *f* podmínka; předpoklad

- ~ **indispensable** nezbytná
- ~ **imposible** nemožná
- ~ **contraria a las buenas costumbres** v rozporu s dobrými mravy
- ~ **prohibida por la ley** nezákonná
- ~ **resolutoria** zrušovací podmínka

condonación *f* prominutí, odpuštění; odepsání

- ~ **de la deuda** prominutí (odepsání, vymazání) dluhu
- ~ **de la pena** prominutí trestu
- ~ **expresa** výslovné prominutí
- ~ **tácita** prominutí mlčky

conducta *f* jednání, chování
 ~ **delictiva** / **punible** trestní jednání
 ~ **injuriosa** / **vejatoria** urážlivé chování, ponižování

confesante *m* doznávající se

conforme shodný, shodující se
 ~ **a** podle čeho, v souladu s čím, ve shodě s čím

confusión *f de la deuda* splynutí závazků

consentimiento *m* svolení, souhlas, přivolení
falta de ~ nedostatek souhlasu

consignación *f* úschova, uschování

contencioso sporný, problematický
juicio ~ sporné soudní řízení
asunto ~ sporná záležitost
 ~ **administrativo** trestně správní

contender mít spor; vést při

contienda *f* spor, pře

contraer **1.** uzavřít smlouvu, smluvně se zavázat **2.** vzít na sebe (závazek), převzít
 ~ **el matrimonio** uzavřít manželství

contratante *m* účastník smlouvy, kontrahent, kontraktant

contrato *m* smlouva, dohoda
 ~ **bilateral** / **sinalagmático** dvoustranná smlouva
 ~ **de adhesión** adhezní smlouva
 ~ **de arrendamiento** nájemní smlouva
 ~ **de compraventa** / **de compra y venta** kupní smlouva
 ~ **de trabajo** / **laboral** pracovní smlouva
 ~ **colectivo** kolektivní smlouva
 ~ **mercantil** / **comercial** obchodní smlouva
 ~ **unilateral** jednostranná smlouva

contravención *f* **1.** porušení, přestoupení; nedodržení **2.** přestupek

contravenir (**a**) porušit / dopustit se přestupku proti / nedbat čeho

cónyuge *m f* manžel, manželka
 ~ **supérstite** pozůstalý manžel, manželka

costumbre *f* obyčej (právní)

copia *f* **ulterior** pozdější, dodatečná kopie

corroborar stvrdit, potvrdit, doložit, dokázat

cosa *f*

~ **fungible** věc zastupitelná (genericky určená)

~ **genérica** věc generická

~ **indeterminada** věc neurčitá

~ **juzgada** věc rozhodnutá / rozsouzená (lat. *res iudicata*)

~ **pignorada** věc zastavená, daná do zástavy

cotejar porovnávat (údaje), konfrontovat

crédito *m* úvěr, pohledávka

cuasicontrato *m* kvazikontrakt

curatela *f* opatrovnictví, poručenství (nařízené soudem)

curso *m* **legal** měnový kurz

daño *m* škoda, ublížení

débito *m* dluh, závazek

declaración *f* **de voluntad** projev vůle

defecto *m* nedostatek (právních náležitostí), vada

en ~ de není li k dispozici, pokud není možné co

defectuoso vadný, nedostačující, nedostatečný, neúplný

defensor *m* **judicial** ustanovený obhájce, zástupce nezletilého před soudem

deferir postoupit, předložit

~ **con** souhlasit s čím

~ **el juramento** vzít pod přísahu

delegar (**a**) postoupit, převést na koho (např. pohledávku)

demanda *f* žaloba; poptávka; žádost

demora *f* zdržení, prodlení, zpoždění

depositario *m* depozitář, uschovatel, opatrovník

depósito *m* vklad, věc uložená do úschovy, složení (kauce)

derecho *m* právo, nárok

~ **de acrecer** právo na přírůstek

~ **civil / común** občanské právo

~ **foral** právo autonomní oblasti; místní zákony / právní předpisy

~ **internacional privado** mezinárodní právo soukromé

~ **real / de cosas** věcné právo

~ **sobre u. c.** právo k čemu, na co

-os anexos a u. p. práva koho

derogar 1. zrušit, odvolat (zákon, předpis) **2.** nedbat čeho, porušit co

desheredación *f* vydědění

deslinde *m* ohraničení, vyvyčení hranic

desposeer (de) vyvlastnit co, zbavit čeho, připravit o co, zabavit co

desvirtuar překroutit (pravdu), zkreslit (fakta), vyvrátit (podezření), oslabit, zlehčit (argument)

deterioro *m* poškození

deuda *f* **vencida** splatná pohledávka / dluh

deudor *m* dlužník

devengar nést, dávat (úroky)

diligencia *f* šetření, vyšetřování; jednání, řízení

~ **propia de un buen padre de familia** náležitá péče dobrého hospodáře

disfrute *m* (**de derechos**) užívání, požívání (práv)

disolución *f* rozvázání / zrušení závazku

~ **del matrimonio** zánik manželství

dispensar de toda prueba osvobodit od / zprostit dokazování

disposición *f* **1.** ustanovení; předpis, nařízení, příkaz, směrnice **2.** způsobilost, předpoklady

libre ~ **de una cosa** možnost volně nakládat s věcí

-es adicionales dodatečná ustanovení

-es derogatorias zrušovací ustanovení, derogační klauzule

-es finales závěrečná ustanovení

-es generales obecná ustanovení

-es supletorias dodatečná ustanovení

-es testamentarias ustanovení v závěti

-es transitorias přechodná ustanovení

divorcio *m* rozvod

documento *m* **público** úřední dokument, veřejná listina

dolo *m* podvod

domicilio *m* bydliště, místo pobytu, trvalé bydliště, domicil

donación *f* darování

dote *f* věno

eficacia *f* účinnost; působnost

eficaz účinný

efecto *m* **1.** účinek, efekt, působení, následek; účinnost **2.** cenný papír, směnka **3.** *pl* potřeby, zboží **4.** *pl* věci, movitý majetek

~ **retroactivo** zpětná účinnost, retroaktivita

surtir ~ nabýt účinnosti, vstoupit v platnost, mít účinek (právní)

a los efectos de la ley podle znění zákona

a los efectos del artículo ve smyslu článku

ejecutar a costa de u. p. provést / vykonat k tíži koho

ejercitar uplatnit, vykonávat (právo), zastávat (funkci, úřad), provozovat (živnost)

~ **el derecho** uplatnit právo

~ **la acción** podat žalobu

eludir vyhnout se čemu, obejít (zákon)

emancipación *f* **1.** emancipace, zrovnoprávnění, osamostatnění (propuštění z otcovské moci)

2. nabytí způsobilosti k právním úkonům

en suspenso přerušený, zastavený, dočasně odložený; dosud nevstoupivší v platnost (zákon)

enajenar zcizit; převést; prodat, postoupit, vyvlastnit

enriquecimiento *m* obohacení; zbohatnutí

~ **sin causa** bezdůvodné obohacení

equidad *f* **1.** ekvita, nestrannost, spravedlivost (přirozená) **2.** obyčejové právo slušnosti

3. přiměřenost, uměřenost

escritura *f* **1.** písmo, psaní **2.** právní listina, dokument, úřední spis; smlouva

~ **matriz** originál spisu, hlavní kopie

~ **pública** notářský zápis

establecer la obligación založit, vytvořit závazek, vzniknout (o povinnosti)

estar vencido být splatný

estimar posoudit, zvážit; vyhovět čemu, uznat co

~ **la demanda** vyhovět žalobě

estipulación *f* smluvní ustanovení, ujednání, klauzule; článek smlouvy

~ **legal** ustanovení zákona

evicción *f* odnětí věci

exceptuar vyjmout, udělit výjimku

exigible vymahatelný

eximir(se) de zprostit (se) čeho, osvobodit (se) od čeho

expensas *f pl* náklady, vydání

a expensas de u. p. na účet koho, v neprospěch koho

expropiar vyvlastnit co

extinción *f* zrušení, ukončení; splacení; zánik

extinguir la obligación ukončit, zrušit závazek

extrajudicialmente mimosoudně

falsedad *f de juramento* křivost přísahy

fallecimiento *m* úmrtí, smrt

fiador *m* ručitel

fianza *f* záruka, kauce, jistota, rukojemství

filiación *f* **1.** původ, příbuznost, příslušnost **2.** osobní údaje **3.** zapsání do rejstříku

fraude *m* podvod, uvedení v omyl, zpronevěra

ejecutar en ~ de ley (de la ley) obcházet zákon

fuelle *f de derecho* pramen práva

fuerza *f* **1.** síla, moc, přesvědčivost **2.** vojsko, armáda

~ **de ley** síla zákona

~ **probatoria** průkaznost, důkazní účinnost

fundo *m* půda, statek

~ **dominante** panující pozemek (v jehož prospěch je zřízeno věcné břemeno)

~ **sirviente** služebný pozemek (zatížený věcným břemenem)

gananciales *m pl* (**bienes gananciales**) společné jmění manželů, jmění nabyté za manželství

gravamen *m* břemeno, daň

guarda *f* ochrana, dohled, stráž

~ **de menores** péče o děti

~ **legal** opatrovnictví

hacer (vy)konat, (u)činit

~ **constar (en)** zapsat kam, uvést kde, zaprotokolovat

~ **prueba** dokazovat, dokázat, prokázat, (do)svědčit

hallarse en poder de u. p. nacházet se u koho, být u koho

hecho *m* skutek, čin, fakt

~ **acreditado** ověřená, prokázaná věc (čin, skutek)

~ **punible** trestný čin

heredero *m* dědic

~ **forzoso / legítimo** neopominutelný dědic

herencia *f* dědictví, pozůstalost

~ **forzosa** neopominutelné právo dědit

impugnar napadnout, podat opravný prostředek; popřít, bránit se čemu

imputación *f de pagos* přičitatelnost plateb

incapacidad *f* nezpůsobilost

incapacitación *f* zbavení právní způsobilosti

incapacitado právně nezpůsobilý, nesvéprávný

incumbir a u. p. spadat do kompetence koho

incurrir en dopustit se čeho

indemnización *f* náhrada, odškodnění

ineficacia *f* neúčinnost (zákona)

inhábil nezpůsobilý

~ **por incapacidad natural** kvůli nedostatku právní způsobilosti

~ **por disposición de la Ley** ze zákona

inoficioso neúčinný, nepotřebný, zbytečný

inscripción *f* zápis

intereses *m pl vencidos* nesplacené úroky

intimación *f* výzva, soudní oznámení, obsílka

invalidar zbavit platnosti, prohlásit neplatným, anulovat co

invocar vznést, uplatnit (nároky), dovolávat se čeho

judicialmente soudně **juicio** *m de revisión* soudní přezkoumání, přezkum

juramento *m* přísaha

bajo ~ pod přísahou

prestar ~ složit přísahu

~ **decisorio** zavazující přísaha

jurisprudencia *f* **1.** právní věda, teorie práva; **jurisprudence** **2.** rozhodnutí precedentem

legado *m* odkaz, dědictví, pozůstalost

legatario *m* odkazovník, legatář

lesionar porušit, přestoupit (práva)

letra f de cambio směnka

ley *f* **1.** zákon, nařízení **2.** právo **3.** zákoník

Ley de Enjuiciamiento Civil šp. občanský soudní řád

Ley de Enjuiciamiento Criminal / Penal šp. trestní zákon, trestní řád

Ley personal osobní právo

ley de policía kogentní norma

librar vydat, vystavit

~ **de responsabilidad** zbavit odpovědnosti

lindar hraničit, sousedit

liquidar vyrovnat, uhradit, splatit (dluh, pohledávku)

líquido splacený, uhrazený

litigante *m* strana ve sporu

litigio *m* spor, řízení, proces

manda *f* odkaz, zůstavení poslední vůlí

mandato *m* nařízení, příkaz, předpis; plná moc, zplnomocnění

~ **judicial** soudní příkaz / zákaz

contrato de ~ smlouva příkazní (mandátní)

matrimonio *m* manželství, sňatek

~ **canónico / católico / religioso / por la Iglesia** církevní manželství

~ **civil** civilní, občanský sňatek

mayoría de edad *f* plnoletost, zletilost

medida *f* **1.** opatření **2.** míra, měřítko

~ **cautelar** předběžný zákrok, prozatímní opatření

~ **preliminar** předběžné opatření

-**as provisionales** předběžné opatření

medio *m de prueba* důkazní prostředek

mejora *f* vylepšení, zhodnocení nemovitosti (díky úpravám); třetina z odkazu

menoscabo *m* škoda, újma

minoría f de edad nezletilost, neplnoletost

mora *f* prodlení

morosidad *f* zpoždění, liknavost

nacionalidad *f* **1.** státní občanství, státní příslušnost **2.** národnost

adquirir la ~ získat občanství

doble ~ dvojitý státní občanství

negarse a prestar el juramento odmítnout složit přísahu

negligencia *f* nedbalost

norma *f* norma

~ **imperativa** imperativní / kogentní norma

~ **jurídica** právní norma

~ **prohibitiva** zakazující norma

~ **de conflicto** kolizní norma

notificar sdělit, ohlásit, oznámit, vyrozumět o čem

novación *f* novace

~ **de la deuda** záměna dluhu

nulidad *f* neplatnost

nulo neplatný

obligación *f* závazek, povinnost

~ **accesoria** akcesorní (vedlejší) závazek

~ **contractual** závazek ze smlouvy

~ **divisible** závazek dělitelný

~ **indivisible** závazek nedělitelný

~ **mancomunada** společný závazek, solidární odpovědnost

~ **nace** závazek vzniká

~ **solidaria** společný / solidární závazek

obligado *m* **a guardar secreto** povinný zachovat mlčení

obligar (a) zavazovat, do / přinutit

obrar en poder de u. p. být doručen komu

oficio *m* **1.** povolání, řemeslo, živnost, úřad, služba **2.** sdělení, přepis

de ~ ex offio, z moci úřední; úřední cestou (postup)

oneroso onerózní, zatížený břemenem / závazkem / povinností; **(a u. p.)** náročný, obtížný, tíživý (pro koho)

a título ~ za úplatu

ordenamiento *m* **jurídico** právní řád

otorgar vyhotovit, vystavit (dokument); poskytnout, udělit (grant)

~ **garantía** poskytnout záruku

pactar dohodnout

pacto *m* pakt, smlouva, úmluva, dohoda

~ **sucesorio** dědická dohoda

pagadero splatný, uhraditelný

pagaré *m a la orden* vlastní směnka na řad

para con vůči

parentesco *m* příbuzenství, vztah, afinita

partición *f de la herencia* rozdělení dědictví

partida *f* záznam, zápis, údaj

~ **de defunción** úmrtní list

~ **de nacimiento** rodný list

patria *f potestad* rodičovská moc / pravomoc; péče o dítě

patrimonial majetkový, majetkoprávní

patrimonio *m* 1. dědictví, odkaz, zděděný majetek 2. majetek 3. výsada

percibir los frutos sklízet plody

pérdida *f* ztráta

perecer zaniknout

perjudicado *m* poškozený, dotčená strana

perjudicial škodlivý, škodící, poškozující

perjuicio *m* újma, škoda, křivda, rušení, obtěžování

persistencia *f* setrvání, vytrvání; vytrvalost

persona *f* osoba

~ **incapacitada** osoba nezpůsobilá

~ **incapacitada para administrar sus bienes** osoba nezpůsobilá ke správě svého majetku

~ **física / natural** fyzická osoba

~ **jurídica** právnická osoba

personalidad *f* právní způsobilost

personarse dostavit se, předstoupit před soud

plazo *m* lhůta

~ **de la obligación** lhůta na splnění závazku

pleito *m* soudní spor, proces

plusvalía *f* zhodnocení (nemovitosti), přírůstek hodnoty

poseedor *m* vlastník, majitel

poseer vlastnit, mít v držbě

posesión *f* držba; vlastnictví

predio *m* pozemek; nemovitost

- ~ **dominante** panující pozemek (v jehož prospěch je zřízeno věcné břemeno)
- ~ **sirviente** služební pozemek (zatížený věcným břemenem)

prelación *f* přednostní právo, přednost

prenda *f* zástava, záruka

prescripción *f* promlčení; předpis, ustanovení

- ~ **adquisitiva / positiva** vydržení
- ~ **de la acción** promlčení žaloby
- ~ **extintiva / negativa** promlčení, zmeškání uplatnění práva, promeškání lhůty

prestación *f* plnění

préstamo *m* půjčka, výpůjčka

presumir presumovat, předpokládat, domnívat se

principio *m* **general de derecho** obecný právní princip

prodigalidad *f* marnotratnost, rozhazovačnost

pródigo *m* marnotratník

producir efectos mít účinky (právní)

promesa *f* **de matrimonio** zasnoubení

propiedad *f* **1.** vlastnictví, majetek **2.** nemovitost

- ~ **intelectual e industrial** duševní a průmyslové vlastnictví
- nuda** ~ holé vlastnictví

pruebas *f pl* dokazování

- ~ **por confesión** doznáním
- ~ **por inspección personal del Juez** soudním ohledáním
- ~ **por instrumentos** důkaz listinou (listinný důkaz)
- ~ **por peritos / pericial** důkaz znalcem
- ~ **por presunciones** na základě domněnek
- ~ **por testigos** svědecký důkaz

quebranto *m* škoda, újma, ztráta

quita *f* prominutí dluhu

recaer la declaración judicial vynést soudní rozhodnutí

reclamación *f* stížnost; odvolání, nárok

recobrar znovu získat, zotavit (se)

regir být platný, mít platnost, být účinný, mít právní účinky

registro *m* rejstřík, registr, evidence; zápis, záznam

~ **civil** matriční úřad, matrika, evidence obyvatelstva

~ **de la propiedad** registr vlastnictví, katastr

~ **público** veřejný registr

reintegrar vrátit, odškodnit, uhradit

remisión *f* **1.** odeslání, postoupení **2.** vrácení, zaslání zpět **3.** odpuštění, prominutí

~ **de la deuda** smazání dluhu

rendición *f* vzdání se; výnos

~ **de cuentas** skládání účtů

renta *f* renta, příjem, důchod

~ **vitalicia** doživotní renta / důchod

renuncia *f* **1.** rezignace, odstoupení **2.** vzdání se, zřeknutí se

~ **al derecho** zřeknutí se nároku / práva

~ **de la acción** stažení žaloby

repetición *f* právo žádat zpět, vyžádání

repetir vyžádat, žádat zpět

representante *m* zástupce, představitel, reprezentant

~ **legal** právní zástupce

repudiación *f* **de la herencia** odmítnutí dědictví

requisito *m* požadavek, náležitost

-**os legales** právní formality, náležitosti

resarcimiento *m* odškodnění, kompenzace

rescindible zrušitelný, vypověditelný

resolución *m* **de la obligación** ukončení, zrušení závazku

resolver la obligación ukončit závazek, odstoupit od závazku

retención *f* zabránění, zadržení

~ **de la deuda** zadržení / obstavení pohledávky

retirar odebrat, odejmout; zrušit

retrotraer los efectos přenést účinky na dobu dřívější (uplatnit zpětnou účinnost, tj. retroaktivitu)

revertir (a) znovu připadnout komu, navrátit se komu

revisión f judicial soudní přezkoumání, přezkum

revocación f odvolání, zrušení, prohlášení za neplatné

sancionar 1. pokutovat, penalizovat **2.** přijmout, schválit, uznat

saneamiento m ozdravení, sanace; odlužení; náhrada (za vadu)

~ **judicial** nucené vyrovnání

secuestro m únos; zabavení, konfiskace, obšťávka

separación f 1. odloučení, svévolné opuštění **2.** oddělení, rozdělení, separace **3.** odluka, rozluka (šp. právní institut) **4.** odvolání, propuštění, odstoupení

~ **conyugal / matrimonial** odluka manželů

~ **de bienes** rozdělení majetku; vypořádání majetku po rozvodu

servidumbre f služebnost, věcné břemeno

~ **de aguas** služebnost vodovodu, právo čerpat vodu

~ **de desagüe** služebnost odtoku vody, právo na kanalizaci

~ **de luces y vistas** služebnost výhledu / vyhlídky

~ **de medianería** služebnost (sousedící) zdi

~ **de paso / de acceso / de vía** věcné břemeno přístupu, právo cesty

~ **predial / real** pozemková služebnost

simulado předstíraný, simulovaný

sociedad f společnost, sdružení

~ **de gananciales** společné jmění manželů

socio m společník, partner

solemnidad f náležitost

-**es requeridas por la ley** zákonné náležitosti

subarriendo m podnájem

subrogación f en (los derechos) postoupení, nabytí čeho (práv)

subrogar (en) nastoupit (do práva), postoupit / převést práva

subsistir zachovat se, trvat, přetrvat

sucesión f 1. následnictví, nástupnictví **2.** dědění, dědictví; přechod práv **3.** potomci; dědici **4.** posloupnost, sled

~ **forzosa / legal / legítima** dědění ze zákona

~ **intestada** dědění (dědictví) bez závěti

~ **mortis causa / por causa de muerte** ustanovení dědicem pro případ smrti

~ **testada / testamentaria** dědění (dědictví) ze závěti

sucesor *m* dědic, právní nástupce

sujeción *f* vázanost, podřízenost

con ~ a las leyes v souladu se zákony, vázáno na zákony

supeditar podrobit, podřídít

supérstite *m* pozůstalý

suspender la eficacia odložit účinnost

tenor *m* znění, obsah, význam, smysl

a ~ de la ley – podle znění zákona

tercero *m* třetí osoba, třetí strana

terminantemente výslovně, kategoricky

testador *m* zůstavitel

testamentario *m* správce pozůstalosti, vykonavatel závěti

testamento *m* závěť

otorgar ~ sepsat závěť, učinit pořízení

~ **alógrafo** alografní závěť

~ **(h)ológrafo / escrito a mano** holografní závěť, vlastnoručně psaná závěť

testar sepsat závěť, učinit pořízení

tramitación *f* projednávání, řízení

~ **legal** právní postup

trámite *m* jednání, řízení; formalita

-es legales zákonné náležitosti

transigir ustoupit, dojít k dohodě, řešit (co) kompromisem

transmisión *f* převod, přechod

~ **patrimonial** převod vlastnictví

tratado *m* **internacional** mezinárodní úmluva

tutela *f* poručnictví, opatrovnictví

usucapión *f* vydržení (způsob nabytí vlastnického práva)

usufructo *m* požívací právo, požívání

utilidad *f* zisk, výnos

vecindad *f* **1.** sousedství, okolí; sousedé **2.** domovské právo

~ **civil** adresa bydliště, zákonné bydliště

vencimiento *m* splatnost, uplynutí, vypršení

veracidad *f* věrohodnost

vínculo *m* spojení, vztah, pouto

~ **de sangre** pokrevní vztah, krevní pouto

~ **de solidaridad** solidární vztah

viudedad *f* **1.** vdovství **2.** vdovský důchod